

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- SREDNJA ŠOLA NA PREPIHU, str. 2
- ODGOVORNOST ZA REFORMO, str. 2
- SAMOUPRAVNI SPORAZUM
o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razpore-
janje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne
dohodke in skupno porabo, str. 3
- V NARAVOSLOVJU VEČ DRUŽBOSLOVJA, str. 11
- ODKRIVANJE KULTURNE DEDIŠČINE, str. 11

Jože Cluša: Spomenik, 1973

PREDKONGRESNE PRIPRAVE

Znanju več pozornosti — tudi v resoluciji

Resolucija 10. kongresa ZKS kot osnutek in zdaj predlog je v javni razpravi. Sprejeta bo na samem kongresu. O njej so pred nedavnim govorili tudi komunisti sekcije Marksističnega centra CK ZKS za vzgojo in izobraževanje ter aktivna komunistov, ki opravljajo najodgovornejše dolžnosti v vzgoji in izobraževanju.

Katja Vadnal, izvršna sekretarka predsedstva CK ZKS, je v uvodu seznanila udeležence sestanka s potekom dozdajšnje javne razprave. Besedilo, kakršno je, je bilo podprto, kljub številnim dopolnilnim predlogom. Zanimivo je, da so vzgoji in izobraževanju namenili veliko pozornost tudi drugod, in ne samo v šolskih okolišjih. To novost lahko pripišemo pozitivnim učinkom šolske reforme, in ne samo vedenju, da brez znanja ne bo mogoče premagati gospodarske in družbene krize. Vseposod v šolskih okolišjih so poudarjali, v materialni proizvodnji pa podprli mnenje, da je nujno urediti učiteljev gmojni položaj v vsej njegovi razsežnosti. Stanje je nevdržno in obenem tudi protislovno. Spodbud za kakovostno delo ni. Zahtevamo pa več zna-

nja in dela. Komunisti so tudi opozorili, da v resoluciji ni omejen celodnevna osnovna šola, in da bi bilo treba nekatere zadeve širše opredeliti.

Andrej Kirn je opozoril, da še ni narejena ocena dozdajšnje reforme. Zato je zdaj, ko začnemo prenavljati dva programa, treba ugotoviti, ali so načeta temeljna vprašanja reforme, ali gre za pozitivne premike, take, ki ne bodo omajali naših izhodišč. Veliko več jasnejših opredelitev je zahteval Jože Miklavc; načel je kar šest vprašanj, o katerih meni, da načelno niso dokončno opredeljena. Začel je pri dostopnosti izobraževanja, nadaljeval z vlogo šole v celostnem sistemu vzgoje in izobraževanja, z vprašanjem, ali zvišujemo raven znanja, ali imamo še šole za poklice in nadaljnje izobraževanje, kako je s povezavo šole in dela, ter končal z mislijo, da nas ne sme biti strah pred pozornostjo, ki jo namenjamo nadarjenim učencem.

Polde Kejžar se je zavzemal za opredelitev, da je reforma nekaj prožnega, ne pa statični model. V vzgoji in izobraževanju in v celotni družbi so se izoblikovala — odkar so bila sprejeta izhodišča preobrazbe (na 10. kongresu

ZKJ pred dvanajstimi leti) — do danes številna nova spoznanja, in ta bo treba upoštevati pri strokovnih in celostnih ocenah. Ker ni bilo etapnih ciljev — te je zahtevalo veliko strokovnjakov — je dosežke težko ocenjevati. Več razpravljalcev, in sicer Boris Lipužič, Joško Budin in France Vreg; se je zavzemalo za to, da bi bilo treba količino in kakovost znanja v naših šolah zvečati. Spodbujati je treba tudi želje po izobrazbi, da se mladi ne bodo prehitro zatekali v šole z nižjo programsko zahtevnostjo. Iz leta v leto je več tistih, na to je opozorila tovarišica Kovačeva, ki ostanejo po končani osnovni šoli doma ali gredo za fizične delavce. Šolske mreže, programov, učnih načrtov in dela na šolah ni mogoče podrežati trenutnim potrebam in željam združenega dela.

Boris Lipužič je zavzeto govoril o notranji preobrazbi v šoli. Dejal je, da se zaradi slabega gmojnega položaja šolstva zmanjšuje motivacija učiteljev za delo. Tako je, kot da nikogar ne zanima, kakšen bo učenec, ki bo prišel iz šol, v katerih delajo premalo zavzeti učitelji. Menil je, da

Nadaljevanje na 2. str.

Odziv na zahteve časa

Pred 11. kongresom Zveze sindikatov Slovenije

Na 11. kongresu Zveze sindikatov Slovenije 21. in 22. marca, bodo sprejete usmeritve za delovanje te najbolj množične organizacije delavcev v prihodnjem štiriletnem obdobju. Predlog resolucije temelji na spoznanju, da se je mogoče izklopiti iz zapletenih gospodarskih razmer z učinkovitejšim uveljavljanjem in razvojem socialističnega samoupravljanja kot temeljnega proizvodnega odnosa, z uresničevanjem dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in z uveljavljanjem ustavno opredeljene vloge in položaja zveze sindikatov v našem družbenopolitičnem sistemu.

V predlogu resolucije je poudarjena zahteva po uveljavitvi ustavne pravice delavcev, da odločajo o celoti družbene reprodukcije ter o pogojih in dosežkih svojega dela, pa tudi zahteva po hitrejšem odpravljanju vzrokov, ki povzročajo te zastoje. Sindikati naj bi se bolj opirali na svoje moči, utrjevali naj bi odgovornost in spoznanje, da moramo biti bolj ustvarjalni ob stikih z naprednimi svetovnimi tokovi idej, znanja in informacij ter njihovih izsledkov.

Veliko članov zahteva ob pripravah na kongres večjo učinkovitost zveze sindikatov. Vse bolj prevladuje zavest, da morajo biti posamezni in posebni interesi delavcev usklajeni s skupnimi in splošnimi interesi in tudi upoštevani. To je ena temeljnih nalog sindikatov.

Predlog resolucije je izoblikovan v treh poglavjih, in sicer tako, da najprej opredeljuje stališča in usmeritve zveze sindikatov do ključnih družbenogospodarskih vprašanj. Drugo poglavje govori o tem, kje vidi zveza sindikatov možnosti za nadaljnji družbenogospodarski razvoj in kaj je treba storiti za kakovostnejše življenje in delo. Tretje poglavje napoveduje, kaj bodo sindikati storili za to, da se bodo ti cilji uresničili v organizacijah združenega dela in v delegatskem sistemu.

Drugo poglavje predloga resolucije je za delavce v vzgoji in izobraževanju ter raziskovanju še posebno pomembno, ker opredeljuje usmeritve sindikatov pri uveljavljanju ustvarjalnosti delavcev, razvoju proizvodnih sil in učinkoviti izrabi teh sil za bolj kakovostno življenje in delo. Poudarjeno je, da osvoboditve dela kot zgodovinskega procesa, v katerem naj bi odpravili družbenogospodarsko neenakost in odvisnost pri delu, ni mogoče doseči brez znanstvenotehnološke revolucije, te pa ne bomo obvladovali, če ne bomo razvijali in uporabljali znanosti in tehnike, zagotavljali višjo raven izobrazbe kot doslej. Ne bomo je dosegli brez rasti splošne in delovne kulture ter zavesti. Uveljavljati bomo morali torej vse, kar povečuje človekovo ustvarjalnost in jo bogati.

To je nujna podlaga za uvajanje zahtevnejših programov za prestrukturiranje proizvodnje. Tehnološka revolucija povzroča tudi spremembe v delitvi dela na umsko in fizično ter zmanjšuje obseg fizičnega dela. Sindikati bodo vztrajali, da bodo spremembe v tehnologiji dela spremljale tudi spremembe v organizaciji dela in samoupravnosti organiziranosti delavcev. Hitrejšo uvajanje sodobnih in prilagodljivih oblik organizacije dela bo nedvomno omogočalo boljše izrabo proizvodnih zmogljivosti, sproščalo bo ustvarjalne sposobnosti delavcev ter omogočilo hitro prilagajanje tehnološkim izzivom. V teh spremembah vidijo sindikati tudi možnost za nadaljnji kakovostni razvoj samoupravljanja. Zato ho v resoluciji poudarjeno, da prihodnji razvoj ne more temeljiti predvsem na fizičnem delu in nižjih osebnih dohodkih, temveč na ustvarjalnih pobudah delavcev, uveljavljanju znanja kot kakovostnega dejavnika razvoja ter na višji stopnji tehnološke opremljenosti dela.

Znanstveno-tehnološko revolucijo bo mogoče uresničiti le s skrbno načrtovano in enotno organizirano družbeno akcijo; v njej morajo sodelovati vsi strokovnjaki — od znanstvenikov, raziskovalcev do praktikov. Programi tehnološkega razvoja bodo morali vsebovati tudi naložbe v znanje in strokovnjake. Uresničevanje zahtevnih programov prestrukturiranja pa bo zahtevalo večje naložbe tudi v razvoj znanstvenoraziskovalne dejavnosti in v ustvarjanje možnosti za prenos znanja v prakso. Seveda pa kakovostnega razvoja ne zagotavljajo samo vrhunski znanstvenoraziskovalni dosežki, ampak tudi razvoj množične ustvarjalnosti in inventivne dejavnosti. Tako načrtovane in organizirane znanstvenoraziskovalne dejavnosti in inovacijskega gibanja pa ne bo mogoče uspešno razvijati, če ne bomo hkrati zagotovili zadostnega znanja in izboljšali izobrazbene sestave zaposlenih.

V kongresni resoluciji bodo zelo poudarjene naloge sindikatov, da spodbujajo bolj kakovostno izobraževanje mladine in

Nadaljevanje na 2. str.

Ni se treba več prepričevati, da je znanje in več znanja ponovno gonilo napredka, pa tudi zagotovilo za uspeh.

Usmerjeno izobraževanje bo povsem opravilo svojo načrtovano vlogo, ko bo preseglo kritično količino ustvarjenega znanja tako, da si bo le-to samo začelo utirati pot v svet dela. Seveda se to ne bo zgodilo brez načrtovane družbene dejavnosti. Ključno vprašanje pri tem je, kako v okviru izobraževalnih skupnosti okrepiti položaj nosilcev resnično perspektivnih izobraževalnih potreb. Vse preveč izobraževalnih ambicij mladine pa tudi družbenih sredstev še vedno žrtvujemo trenutnim potrebam, ki jih bo prestrukturirano gospodarstvo kaj hitro ovrglo.

Če ne bomo razumno omejili vpisa v manj zahtevne programe, bomo trčili v problem omejenega števila otrok v generaciji. V tem primeru namreč ne bo mogoče povečati vpisa v programe štiriletnega srednješolskega izobraževanja. To pa je nujno, če želimo zadostiti načrtovanim potrebam po kadrih na tej in na višjih zahtevnostnih stopnjah. Potencial generacije, ki nam je na voljo, je preveč dragocen, da bi smeli z njim malomarno gospodariti, saj izgubljenega ni mogoče nadomestiti. To velja še posebno za nadpovprečno sposobne učence in študente, za katere smo predvideli posebne rešitve, tako v šolski zakonodaji kot v štipendijskem sistemu.

Dr. BORIS FERLEC
na seji Skupščine SRS, 11. 3. 1986

dogodki
novosti

Odgovornost za reformo

Z reformo, zlasti z novo srednjo šolo, marsikdo ni zadovoljen — ne v Sloveniji ne v drugih republikah in pokrajinah. Kritike letijo nanjo z vseh strani, vsak pa ji očita nekaj drugega. Visokošolski delavci pravijo, da daje mladim slabšo splošno teoretično podlago za visokošolski študij, uporabniki iz združenega dela pa ji očitajo nasprotno, da daje mladim premalo praktičnega znanja za delo, ker precenjuje splošno in strokovno teoretično izobraževanje. Veliko je kritike na rovaš programov, učbenikov in šolske mreže. Nekateri pa so razočarani, ker reformirana srednja šola ni našla čarobne formule za odpravo socialnih razlik, niti ne daje enakih možnosti mladim, ki so še naprej po naravnih danostih in pridobljenih lastnostih tako različni. Še najmanj glasni so med kritiki tisti, ki izvajajo reformo, čeprav bi od njih pričakovali bolj pristojno in objektivno sodbo kot od marsikoga drugega.

Ob teh večletnih očitkih je ostala reforma domala osamljena in brez uradnih branilcev. V njeno obrambo nastopa kvečjemu še kak posameznik, pa še ta le zato, ker so postale kritike reforme zelo osebne. Strokovnim in družbeno-političnim organom, ki so odločali o reformi in njeni izpeljavi, je večinoma potekla mandatna doba; v novi sestavi se ne čutijo odgovorne za prejšnje sklepe in odločitve. Tako ta leta ni bilo tistega, ki bi s strokovno besedo sprotil odgovorjal na obtožbe, pojasnjeval nespornosti, tehtal in pohvalil dobronamerne kritike in predloge. Namesto da bi bila opredeljena odgovornost vseh, ki so reformi odločali in jo bolj ali manj uspešno uresničevali, smo priče pojavu, da išče javnost posamezne »grešne kozle«, ki naj plačajo za vse.

Spreminjanje vzgojno-izobraževalnega sistema je zahtevna in dolgotrajna naloga. To je proces, ki ga je treba — kot pravi kibernika — vsestransko pripraviti, spremljati, preverjati v praksi, popravljati, dopolnjevati in izpopolnjevati. Evalvacijske raziskave, namenjene spremljanju reforme, ki so v začetku veliko obetale, kasnijo. Vseskozi pa je bilo malo pripravljenosti, da bi na temelju delnih raziskav ter predlogov in zahtev učiteljev ter učencev hitreje sprotili popravljali očitne napake in izpopolnjevali zamisli.

Prav to najbolj podžiga kritiko reforme. V združenem delu na primer ne morejo razumeti, zakaj ni mogoče bolje prilagoditi deleža strokovne prakse potrebam posameznih usmeritev, saj so izkušnje z novimi dve- in triletnimi programi v nekaterih (ne pa v vseh) usmeritvah in smereh pokazale, da imajo diplomanti premalo praktičnega znanja za začetek dela. Če bi bili sprotili pristilni uporabnikom in srednješolskim učiteljem, bi bili popravili že mnoge napake, ki jemljejo ugled reformi in novi srednji šoli. Če bi bili pred reformo in po njej več storili za usposabljanje učiteljev in jim dali več pobud in spodbud za delo, bi se srednje šole tudi notranje hitreje spreminjale v skladu z vizijo sodobne srednje šole.

Preveč preprosto, neobjektivno in kratkovidno je, če prelagamo odgovornost za slabosti reforme samo na ramena posameznikov in s tem odvezujemo odgovornosti vse ostale, ki bi bili lahko več storili in bi tudi morali kaj več storiti za reformo! Sedanje kritično ocenjevanje reforme in tehtanje kritik, ki letijo nanjo, nam je nauk za prihodnost, sicer bomo pretekle napake ponavljali v nedogled.

JOŽE VALENTINČIČ

Odziv na zahteve časa

Nadaljevanje s 1. str.

odraslih, ki ga je treba v skladu z novimi znanstvenimi dognanji stalno posodabljanje. Kongres bo poudaril tudi potrebo po povečanju specialističnega in drugih oblik podiplomskega študija, vanj pa moramo bolj kot doslej usmerjati mlade in že zaposlene. Posebno potrebno pa je v združenem delu razviti sistem stalnega spopolnjevanja znanja in spodbujati samoizobraževanje delavcev ter dopolnilno izobraževanje tistih zaposlenih, ki nimajo ustrezne izobrazbe.

Kritično bo treba oceniti tudi dosedanje pretirano priznavanje pridobljenih delovnih zmognosti in dati večjo veljavo strokovni izobrazbi, temeljiti strokovni usposobljenosti in delovni uspešnosti.

Z uvajanjem sodobne tehnologije bodo nekateri delavci ostali brez dela, zato bo treba v organizacijah združenega dela pravilno pripraviti programe za prekvalifikacijo takih delavcev. Sprito tolikih nalog, ki jih nalaga vzgojno-izobraževalni in raziskovalni dejavnosti znanstveno-tehnološka revolucija, pa si v naši družbi ne moremo zamisliti osvoboditve dela brez hkratnega prizadevanja za kulturno razvito osebnost in za humanizacijo dela.

Naloge v resoluciji 11. kongresa Zveze sindikatov Slovenije so torej odziv na zahteve današnjega časa v spreminjajočih se družbenih, gospodarskih in tehnoloških razmerah sodobnega razvitega sveta. Vzgojni in izobraževalni dejavnosti ter znanosti in raziskovalnemu delu kot kakovostnim razvojnim dejavnikom pa je treba priznati tudi ustrezno ceno za programe ter izenačiti družbenoekonomski položaj delavcev, zaposlenih v teh dejavnostih, s položajem delavcev v gospodarskih dejavnostih. Tudi ta zahteva sindikatov bo poudarjena v predlogu resolucije.

Ciljev, zapisanih v predlogu sklepnega kongresnega dokumenta, ne bo lahko doseči. Vendar bo marsikatera od nalog laže uresničljiva, če bodo organi in organizacije Zveze sindikatov Slovenije na vseh ravneh storili tisto, kar morajo storiti v skladu s svojo vlogo in položajem, ki ga imajo v našem političnem sistemu. Le tako bodo sindikati dokazali, kot piše v predlogu resolucije, da kongres ni bil le tribuna besed, marveč kongres dejanj in dogovor za akcijo.

BORIS LIPUŽIČ

Srednja šola na prepihu

Notranje spremembe so skromne

Ko je Mestni komite ZKS v Ljubljani 24. 2. 1986 obravnaval aktualna vprašanja srednjega usmerjenega izobraževanja, se je opiral na tri gradiva: na izčrpano poročilo Mestnega komiteja za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in telesno kulturo, na analizo uresničevanja nekaterih vzgojnih smotrov v srednjem usmerjenem izobraževanju, ki ga je pripravila posebna skupina svetovalnih delavcev in na podatke za oceno idejnopoličnih razmer v srednjih šolah, zbrane z anketo v osnovnih organizacijah zveze komunistov na teh šolah.

Tak način snemanja stanja v šolstvu je nov in omogoča precej več kot običajna s podatki pre-

polna poročila, pri obravnavi katerih ustrezni organi ne prodrejo globlje pod površino pojavov.

Poročilo Mestnega komiteja za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in telesno kulturo daje pregleden oris stanja v ljubljanskem srednjem šolstvu, ki zajema tretjino osrednjih šol v republiki. Poročilo je obenem oris obsežnega dela, opravljenega za obnavljanje in izboljšanje šolskih stavb in prostorov, za posodobitev opreme in za nemojen potek pouka v 26 šolah s 725 oddelki in več kot 21 000 učenci. Skrbeti za skladen razvoj tako obsežnega šolstva, za smotrno razmestitev programov in usklajenost vpisa s potrebami združenega dela Ljubljane in njenega širšega zaledja, še daleč ni pre-

prosto. Tu se srečujejo interesi mesta, občin, združenega dela, staršev in učencev ter učiteljev, hkrati pa prizadevanja posebnih izobraževalnih skupnosti in vseh, ki se v mestu trudijo za napredek srednjih šol. Pri usklajevanju vseh teh interesov in prizadevanj ne gre brez zapletov. Pravijo, da včasih celo isti delegati ob istih vprašanjih v mestni in posebnih izobraževalnih skupnostih glasujejo drugače.

Podatki o razvoju srednjega šolstva v Ljubljani kažejo precejšen napredek, čeprav je tudi tu stiska z denarjem za obnovo starih stavb, za zidavo telovadnic in širitev nekaterih šol, ki več nimajo kam dati učencev. V zadnjih letih so sodobno opremlili 43 učilnic za pouk naravoslovnih predmetov, učilnice za pouk obrambe in zaščite in precej učilnic za osnove tehnike in proizvodnje. Tudi z računalniškim opremljanjem šol so pohiteli.

Med 1431 učitelji je 90 odstotkov ustrezno usposobljenih. Srednje šole so uspešno prestale verifikacijo in odpravljajo še zadnje ugotovljene pomanjkljivosti. Poklicno usmerjanje je opravilo veliko delo. Večina mladih po končani osnovni šoli nadaljuje z izobraževanjem, od tega kar polovica v štiriletnih programih. Med tistimi, ki uspešno končajo štiriletno srednje šole, se jih 70 odstotkov vpisuje na višje in visoke šole.

S temi ugodnimi podatki pa ne želijo skrivati težav, ki izhajajo iz gmotnega položaja izobraževanja, iz prenizkih in neenakih osebnih dohodkov pedagoških delavcev, iz predčasnega odpravljanja napak v novih programih, na katere učitelji že od začetka opozarjajo, itd. Pri uresničevanju reforme se je treba skrbno izogibati napak, kakršno je bilo na primer neslavno premeščanje nekaterih srednjih šol pred leti v Ljubljani. Razprava je poudarila, da tako zahtevne in dolgo-

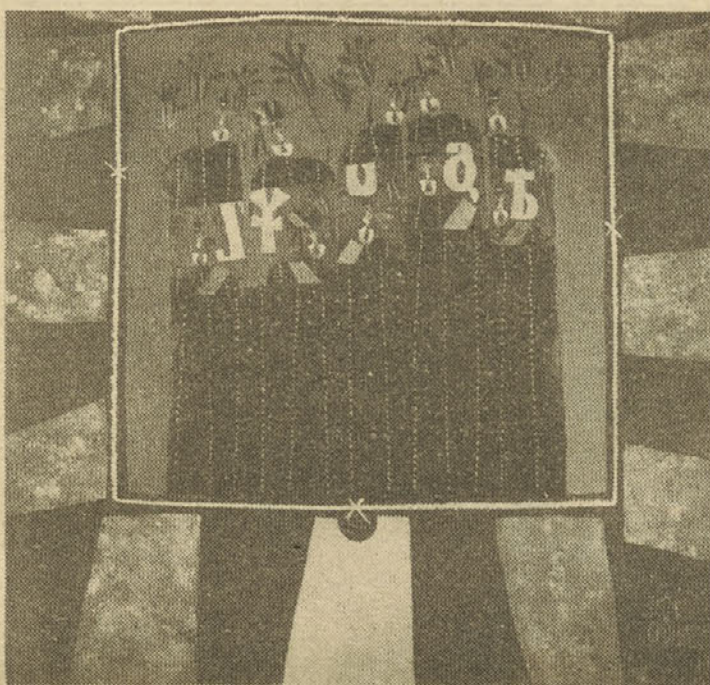
trajne preobrazbe ne smemo niti idealizirati niti ocenjevati preveč črnogledno; poglobljeno je treba preučevati uresničevanje reforme, da bomo odkrili najboljše rešitve.

Prav po tej poti so šli svetovni delavci, ki so preučili, kako se v ljubljanskem srednjem šolstvu uresničujejo z reformo, programi in sodobno pedagoško teorijo začrtani vzgojni smotri. Žal smo na tem najpomembnejšem izseku reforme najmanj napredovali. Učiteljeva razlaga je še naprej prevladujoča metoda: težišče učenja je na spoznavanju, razumevanju in spominskem obvladovanju obsežne snovi, manj pa na uporabi spoznanega in na razvijanju ustvarjalnosti ter celotne osebnosti. Pri izobraževalni tehnologiji ostaja šola zvesta tabli in kredli. Zaradi tega in drugih okoliščin je pri učencih nerazvita notranja — globlja motivacija za učenje, saj v njem ne najdejo odgovora za mnoga razvojna in poklicna vprašanja. Šola se pri vzgoji opira predvsem na represivna sredstva; široko potezna je z ukori in kaznimi, še posebno pri slabših učencih, ki pa ostajajo ob njih neprizadeti.

Reforma torej ni spremenila ustaljenega delovnega sloga naših srednjih šol niti odnosov v vzgojno-izobraževalnem procesu. O teh vprašanjih — so menili tudi v razpravi — bi morali več razmišljati tako strokovni kot družbeno-politični organi.

Kljub tem razmeram in nezadovoljstvu, ki ga ni malo v ljubljanskem srednješolskih zbornicah, pa je večina osnovnih organizacij zveze komunistov na teh šolah ocenila idejnopolične razmere na šoli kot dobre ali celo zelo dobre. Če bomo tako ocenjevali reformo in vse, kar je v njo in današnjimi razmerami v šolstvu povezano, bomo bržkone zelo malo storili, da bi se sedanje razmere spremenile.

JOŽE VALENTINČIČ

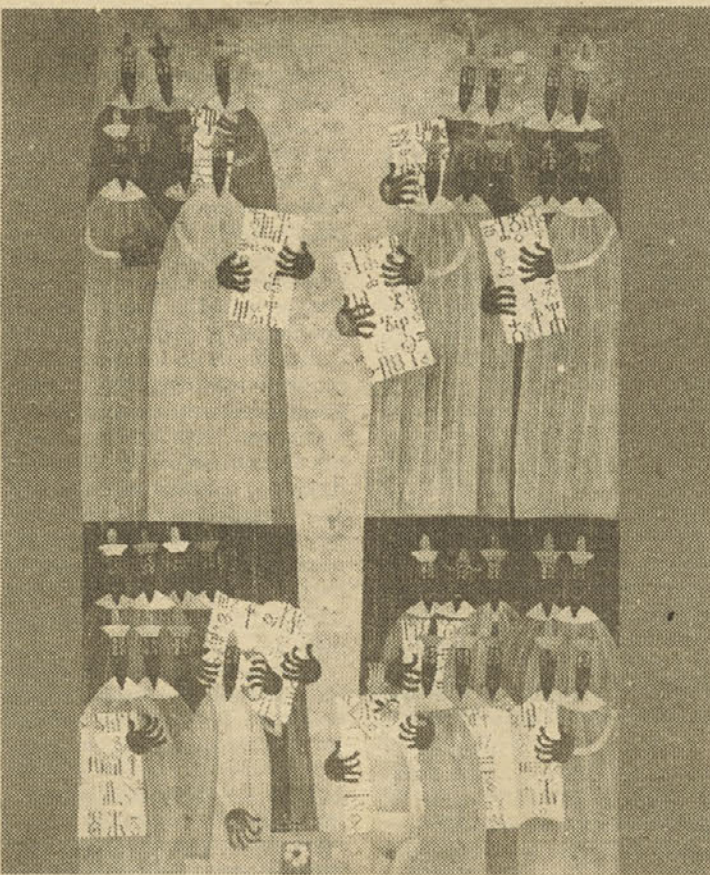
Jože Cluha: Svečanost, 1974

Slikarjeva monografija

Državna založba Slovenije je izdala monografijo o Jožetu Cluhi

Razkošna in zajetna pa seveda osupljivo draga monografija, ki jo je marsikatera knjigarna naročila zgolj po en izvod, je po slovesni predstavitvi v Cankarjevem domu postala dosegljiva tudi v knjigarnah. Slikovni del monografije obsega sosedemajst barvnih in trideset črno-belih reprodukcij ter enaindevdeset vinjet. Besedni del, ki dopolnjuje likovnost, obsega študije domačih in tujih strokovnjakov, kritikov in umetnostnih zgodovinarjev iz Prage, Salzburga, Dunaja, Amsterdama, Pariza, Londona in New Yorka: iz teh besedil so razvidna njihova različna doživljanja in dojemanja Cluhovega dela. Tudi besedni del skuša predstaviti avtorja čimbolj celostno, saj obsega poleg omenjenih študij tudi dve Cluhovi poetični besedili in njegovo avtobiografijo. Vizualna podoba knjige je delo Radmille Cluha, ki je pripravila tudi dokumentacijsko in bibliografsko gradivo zanj. Tako podaja knjiga pregled slikarjevega več kot štiridesetletnega dela.

Iz sodelovanja med domačimi in tujimi strokovnjaki je nastala knjiga v dveh različicah, ena od teh je namenjena predvsem razširjanju vednosti o umetniku v tujini: v prvi knjigi so torej besedila v slovenščini, srbohrvaščini in angleščini, v drugi v francoščini, nemščini in angleščini. Knjiga je izšla v nakladi 2000 izvodov, stane pa 26 300 dinarjev.

Jože Cluha: Rdeči telefon, 1969

Znanju več pozornosti — tudi v resoluciji

Nadaljevanje s 1. str.

bi moralo biti o gmotnem položaju nekaj povedanega že v prvem poglavju resolucije, v katerem je ekonomski položaj v ospredju.

Renata Mejak se je zavzela, da je treba širše opredeliti predšolsko vzgojo in celodnevno osnovno šolo. Menila je tudi, da je v dokumentu vzgojno-izobraževalno področje preskromno obdelano. Glede reforme in obnove pa je menila, da govorimo preveč o slabih učinkih — tudi ti seveda so — obenem pa ne vidimo širših dobrih učinkov. Med take učinke je uvrstila: odpravo periodičnega pouka, visokošolsko izobrazbo učiteljev, nove šolske zmogljivosti, opremljene kabinete, več prostora in možnosti za telesno vzgojo, več splošnega znanja in še kaj. Na črno slikanje so opozarjali še nekateri razpravljalci.

France Vreg je govoril o velikem pomanjkanju strokovnjakov in menil, da moramo nastopati bolj organizirano in ofenzivno. Samo z ljudmi, je dejal, bomo dosegli želene cilje.

M. Mastnak je opozoril na številna protislovja, ki jih moramo pravilno oceniti. Ni prave odgovornosti in revolucionarne zavesti. Menil je, da so protislovja v zvezi komunistov nekaj objektivnega.

Lahko zapišemo, da je razprava na seji predvsem dopolnjevala vsebino tistega dela resolucije za 10. kongres ZKS, ki govori o vzgoji in izobraževanju. Pri tem dopolnjevanju pa so razpravljalci prišli v nekakšno nasprotje sami s seboj. Po eni strani so zahtevali resolucijo, ki bo kratka, jedrnatna in akcijska, po drugi pa so želeli njeno vsebino močno razširiti. Drugo, na kar bi še rad opozoril, pa je, da se de-

lavci v vzgoji in izobraževanju ustavljajo predvsem pri tistem osrednjem poglavju »šolstva«, ki je pač samo del širše zasnove. Premalo pa vidijo pisci resolucij in razpravljalci, kje vse bi lahko šlo kot sooblikovalko politične kulture in političnega sistema izpostavili kot nadvse pomembno institucijo našega združenega dela. Tako bi šole morale omeniti že pri uresničevanju socialističnega samoupravljanja (v prvem poglavju) in pri drugih nalogah. To velja tudi za šesto poglavje, saj je jasno, da že individualnega idejnopoličnega usposabljanja ne bo, če ne bomo že v šoli vcepili ljudem zavesti, da se morajo nenehno izobraževati.

Za konec pa še ena misel. Že nekaj let se udeležujem sej o šolskih vprašanjih na CK ZKS. V vseh razpravah, razpravljalci so se nanje povečini zelo dobro pripravili, je bil dialog med nekim dokumentom ali oceno, torej med imaginarnim, ki se ne more braniti, in konkretnimi razpravljalci, ki smo bili veseli (zlasti tisti, ki smo prišli iz »provinc«) da smo lahko opozorili na nekatere probleme ali izrazili, kako zelo se ne strinjamo. Odgovorov pa ni bilo nikoli. Med udeleženci se je le malokdaj razvila polemika. Podpora še, nasprotovanje pa nič. Tako razpravljanje seveda ne daje dobrih dosežkov. Vprašanja ostanejo brez odgovorov, akcij ni. Mogoče je prav v tem eden od razlogov za to, da pri naših skupnih akcijah nismo uspešni in da lahko nekateri zmeraj znova načenjajo ista vprašanja kot nerešena. Najbolj žalostno pa je, da najpogosteje in z največ utemeljitvami nastopajo tisti, ki bi številne naloge morali opraviti sami.

JOŽE ZUPANČIČ

Samoupravni sporazum

**o skupnih izhodiščih in nekaterih
osnovah za razporejanje
čistega dohodka in za delitev sredstev
za osebne dohodke in skupno porabo**

SKLENITEV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O SKUPNIH IZHODIŠČIH IN NEKATERIH OSNOVAH ZA RAZPOREJANJE ČISTEGA DOHODKA IN ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN SKUPNO PORABO

Skupščina Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Slovenije je 12. februarja 1986 soglašala z besedilom Samoupravnega sporazuma o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki ga sklepajo delavci osnovnih šol, glasbenih šol, organizacij za usposabljanje ter vzgojno-varstvenih organizacij in republiški odbor. S predloženim sporazumom so soglašali člani obeh sestav prejšnjega in na novo izvoljenega republiškega odbora, zahtevali pa so dopolnitev 33. člena sporazuma. 33. člen je skladno s sklepom skupščine dopolnjen. Upoštevani so tudi vsi sklepi republiškega odbora in skupščine, da se sporazum objavi kot priloga Prosvednega delavca.

Zakaj je uveljavitev sporazuma še posebno pomembna za delavce v vzgoji in izobraževanju?

Sporazum je oblikovan tako, kot so oblikovani sporazumi v drugih družbenih in gospodarskih dejavnostih. Omogoča, da se ugotavlja primernost razporejanja čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke v sami dejavnosti pa tudi primerjanje osebnih dohodkov z delavci v drugih dejavnostih na družbeno dogovorjen način. Osebne dohodke v vzgoji in izobraževanju bo mogoče izenačiti z osebnimi dohodki delavcev, ki opravljajo podobna dela in naloge le z uveljavitvijo sporazumov dejavnosti.

Sporazum mora imeti tudi odločilno vlogo pri pridobivanju prihodka. Relativna razmerja tipičnih del in nalog do enote enostavnega dela, opredeljena v sporazumu, morajo biti povezana v merilih za pridobivanje prihodka v tem načrtovalnem obdobju.

Vrednost enote enostavnega dela kot temelj za načrtovanje v družbenih dejavnostih bo določal Odbor udeležencev družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SR Sloveniji.

Tudi gradivo o spremembah in dopolnitvah Zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela, ki govori o sredstvih za osebne dohodke in skupno porabo (26. člen zakona), predvideva skupne osnove in merila, dogovorjena z družbenimi dogovori, s samoupravnimi sporazumi dejavnosti in z družbenimi usmeritvami. Skupščina Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti poziva vse delavce, naj čimprej sprejmejo sporazum.

SEKRETAR REPUBLIŠKEGA ODBORA
ALEŠ GOLJA

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

100-1000

Samoupravni sporazum

o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo

Na podlagi 70. člena Družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo (Ur. l. SRS št. 1/81) delavci osnovnih šol, glasbenih šol, organizacij za usposabljanje ter vzgojno-varstvenih organizacij in Republiški odbor Sindikata delavcev v vzgoji in izobraževanju (v nadaljnjem: udeleženci)

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Udeleženci sklepamo sporazum zato, da bi:

- opredelili skupna izhodišča za vrednotenje dela pri dogovarjanju o povračilih za opravljene programe storitev oziroma za cene posamičnih storitev v svobodni menjavi dela tako, da bi s tem zagotavljali enak družbenoekonomski položaj delavcev v skladu s prispevkom udeležencev k ustvarjanju dohodka pri uporabnikih,
- uveljavili skupna izhodišča in nekatere osnove za oblikovanje in razporejanje dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,
- uskladili uporabo strokovnih podlag pri pripravi razvidov del in nalog ter pri ugotavljanju zahtevnosti tipičnih del in nalog,
- prispevali k uresničevanju načela delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela.

Za uresničitev navedenih ciljev bomo udeleženci določbe svojih samoupravnih splošnih aktov oblikovali tako, da bodo, upoštevaje posebne razmere vsakega udeleženca, ustrezno uveljavljena določila tega sporazuma.

2. člen

Udeleženci tega sporazuma so delavci v prilogi navedenih temeljnih organizacij ter Republiški odbor Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju.

3. člen

S tem sporazumom udeleženci urejamo zlasti:

- skupna načela za vrednotenje dela, programov dela in pridobivanje dohodka, ki jih uveljavljamo v samoupravljanju o svobodni menjavi dela,
- značilne kazalnike za spremljanje opravljenih storitev ter rezultatov dela in poslovanja,
- skupna izhodišča za oblikovanje razvidov del in nalog,
- skupna izhodišča za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog,
- opredelitev tipičnih del in nalog ter razmerij med njimi,
- skupna izhodišča meril za ugotavljanje rezultatov dela in delitev osebnih dohodkov po rezultatih živega in minulega dela,
- skupne osnove za oblikovanje višine izplačil za posebne delovne pogoje, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa in se občasno ponavljajo ter iz opravljanja vzgojno-izobraževalnega dela v posebnih razmerah,
- skupne osnove in merila za izplačevanje nadomestil osebnih dohodkov ter oblikovanje in porabo sredstev skupne porabe,
- postopek za pripravo in sprejemanje sporazuma ter sestavo in delovanje organov udeležencev za spremljanje izvajanja sporazuma.

II. SKUPNA IZHODIŠČA IN OSNOVE ZA PRIDOBIVANJE DOHODKA V SVOBODNI MENJAVI DELA

4. člen

Udeleženci pridobivamo dohodek praviloma iz prihodkov, ki jih ustvarjamo v svobodni menjavi dela po samoupravnih interesnih skupnostih za vzgojo in otroško varstvo ter neposredno.

S svobodno menjavo dela po samoupravni interesni skupnosti udeleženci pridobivamo dohodek na podlagi opravljenih storitev ter dogovorjenih povračil oziroma cen.

V skladu s programi dela, planskimi akti ter v samoupravnih interesnih skupnostih in organih upravljanja sprejetimi pogoji in merili pa pridobivamo prihodke in dohodek tudi iz prispevkov in plačil občanov, prodajo proizvodov in storitev, nadomestil za uporabo osnovnih sredstev in iz drugih prihodkov.

5. člen

Celotni doseženi dohodek udeleženca je materialna podlaga pravice delavcev, da odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela. Delavci razporejajo dohodek tako, da stalno zagotavljajo ohranjanje materialne osnove dela ter osebne in skupne potrebe delavcev, in upoštevajo pri tem tudi obveznosti, ki so jih sprejeli s tem ali z drugimi samoupravnimi sporazumi z drugimi delavci.

6. člen

Podlaga za ustvarjanje dohodka udeležencev v svobodni menjavi dela so rezultati njihovega dela, izraženi v dohodku delavcev uporabnikov njihovih storitev. V postopku sporazumevanja o programih dela oziroma storitev ter o pogojih svobodne menjave dela se ugotavlja prispevek udeležencev k rasti družbenega dohodka, produktivnosti dela in h kakovosti življenja ter opredeljuje in vrednoti obseg in zahtevnost dela, potrebnega za posamezne programe storitev oziroma posamične storitve. Pri tem se za opredeljevanje potrebnega obsega, vrst in zahtevnosti dela uporabljajo standardi in normativi, skupno dogovorjeni v samoupravnih interesnih skupnostih.

Udeleženci bomo zlasti pri sporazumevanju o standardih in normativih, o povračilih oziroma cenah ter o drugih pogojih uveljavljali takšne pogoje svobodne menjave dela, ki bodo ob normalnih pogojih dela, racionalnem gospodarjenju v svojih organizacijah in enakovrednem prispevku k stalnemu povečanju družbene produktivnosti dela dohodkov omogočali delavcem udeležencem približno enake osebne dohodke za enaka oziroma podobna dela, kot jih povprečno dosega delavci uporabnikov, ter nemoteno enostavno reprodukcijo.

O sredstvih za razširjeno reprodukcijo se delavci udeležencev praviloma dogovarjamo s posebnimi sporazumi. Udeleženci, ki se bomo v okviru povračil oziroma cen storitev dogovorili tudi za del razširjene reprodukcije, bomo pri razporejanju dohodka upoštevali dogovorjene obveznosti po obsegu in namenu ne glede na morebitne drugačne možnosti po tem sporazumu.

7. člen

Pri sporazumevanju o povračilih oziroma cenah storitev bomo udeleženci uveljavljali te sestavine v skladu z zakonom:

- materialne stroške v skladu z normativi potroškov materialov in storitev, dogovorjenimi v samoupravni interesni skupnosti in tržnimi cenami,
- amortizacijo v skladu z veljavnimi predpisi,
- sredstva za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb, ki se v skladu z zakonom ali samoupravnim sporazumom pokrivajo iz dohodka,
- sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v skladu z izhodišči in osnovami iz tega sporazuma ter z normativi, dogovorjenimi v samoupravni interesni skupnosti v skladu z zakonom,
- sredstva rezerv v skladu z zakonom,
- sredstva za sprotno posodabljanje opreme, v primerih, ko se tako dogovorijo s samoupravnim sporazumom.

Pri sporazumevanju se bomo prizadevali, da bodo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo iz 4. alineje prejšnjega odstavka sorazmerna s prispevkom delavcev udeleženca k povečanju družbenega dohodka in zadovoljevanju potreb uporabnikov. Pri tem bomo rezultate dela in naš prispevek ustvarjanju nove vrednosti, povečanju družbene produktivnosti dela in razvoju družbe v celoti uveljavljali predvsem ob povračilih oziroma cenah storitev.

8. člen

Obseg, zahtevnost in kakovost potrebnega dela bomo udeleženci opredeljevali v postopkih sporazumevanja o svobodni menjavi dela z uporabniki v samoupravni interesni skupnosti ali neposredno v skladu z dogovorjenimi normativi in standardi ter v skladu z zakonom.

Če se udeleženci z uporabniki ne dogovorimo drugače, se šteje, da so bile storitve opravljene v normalni kvaliteti. Če med letom organi samoupravne interesne skupnosti, starši, delegati družbene skupnosti v organu upravljanja ali pristojne pedagoške službe niso ugotovili večjih odstopanj,

Če se med letom zmanjšajo ali povečajo potrebe po storitvah organizacije udeleženca in se ustrezno spremeni načrt, se kot načrtovani obseg storitev štejejo storitve po spremenjenem načrtu. Načrt se praviloma spremeni pred začetkom novega šolskega leta.

9. člen

Udeleženci razporejamo dohodek predvsem za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev ter za ohranjanje materialne osnove dela. Pri tem se za ohranjanje materialne osnove šteje najmanj normalno vzdrževanje zgradb in opreme ter tekoče posodabljanje postopkov in naprav.

Ko udeleženec z neposredno svobodno menjavo dela ali iz drugih virov pridobiva dodaten dohodek z uporabo osnovnih sredstev, za katere je amortizacija všteta v povračilih oziroma cenah, ki se uveljavljajo v svobodni menjavi dela po samoupravnih interesnih skupnostih, bo pred ugotavljanjem takega dohodka obračunal ustrezno povečano amortizacijo.

Če udeleženci ugotavljajo, da je dosežen dohodek iz svobodne menjave dela manjši od predvidenega, ker v strukturi povračila oziroma ceni dogovorjena sredstva za materialne stroške niso zadostovala zaradi nepredvidenega gibanja tržnih cen materialov in storitev, ki so potrebne za opravljanje dejavnosti, ali pa zaradi posebnih pogojev gospodarjenja pri določenih udeležencih, bodo

analizirali gospodarjenje v svojih organizacijah in ga primerjali z drugimi udeleženci, ki opravljajo istovrstno dejavnost ter sprejeli ukrepe za racionalizacijo poslovanja. Če bo tako stanje ugotovljeno pri več udeležencih, bomo na podlagi rezultatov opravljenih analiz v samoupravni interesni skupnosti začeli postopek za usklajevanje povračil oziroma postopek za ovrednotenje posebnih pogojev dela.

Če je doseženi dohodek udeleženca večji od predvidenega zaradi nižjih materialnih stroškov, udeleženci analizirajo gospodarjenje v svojih organizacijah: pri tem ocenijo zlasti to, ali je zmanjšanje materialnih stroškov vplivalo na kakovost storitev. Povečani dohodek iz takega prihranka praviloma razporedijo za povečanje materialne osnove dela, če pa ugotovijo, da je zmanjšanje stroškov rezultat racionalnega dela in gospodarjenja delavcev, razporedijo ustrezen delež tudi na sredstva za osebne dohodke in skupno porabo.

III. SKUPNE OSNOVE IN IZHODIŠČA ZA RAZPOREJANJE SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN SKUPNO PORABO

10. člen

Pri razporejanju dohodka bomo udeleženci v skladu z rezultati dela in poslovanja upoštevali skupne potrebe vzgojno-izobraževalne dejavnosti, skupne in splošne potrebe v družbeno-političnih skupnostih ter družbene usmeritve razporejanja dohodka.

Cisti dohodek bomo razporejali na sredstva za osebne dohodke in skupno porabo, razširjanje materialne osnove dela ter na sredstva rezerv tako, da bomo ob doseženih planiranih rezultatih dela ter gospodarjenja in upravljanja s živim in minulim delom zagotavljali približno enake osebne dohodke delavcev, kot jih dosegajo delavci, ki opravljajo enaka ali podobna dela v tozdihih materialne proizvodnje in ustrezen obseg sredstev skupne porabe na delavca.

Primerjanje, ocenjevanje in presojo primernosti razporejanja dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo bomo udeleženci zagotavljali s skupnimi kazalniki.

11. člen

Udeleženci bomo pri primerjanju dela in rezultatov ter svojih prispevkov upoštevali zlasti te kazalnike:

- dogovorjeni in opravljeni programi storitev,
- rast dohodka v ustreznih družbeno-političnih skupnostih,
- ras družbene produktivnosti dela v DPS,
- gospodarjenje z družbenimi sredstvi, s katerimi upravljajo delavci udeleženca,
- doseženi bruto osebni dohodek na delavca.

Dosežene rezultate dela in poslovanja bomo po dogovorjenih kazalnikih primerjali tudi glede na rezultate dela in poslovanja v preteklem obdobju ter glede na planiran in opravljen obseg storitev v obravnavanem obdobju.

12. člen

Udeleženci ugotavljamo prispevek k rasti dohodka gospodarstva ustrezne družbeno-politične skupnosti na podlagi dosežene stopnje realne rasti dohodka v gospodarstvu te družbeno-politične skupnosti.

Prispevek k rasti produktivnosti družbenega dela ugotavljamo na podlagi dosežene stopnje rasti produktivnosti dela v gospodarstvu ustrezne družbeno-politične skupnosti. Stopnje rasti produktivnosti dela bomo ugotavljali enkrat na leto po podatkih, ki jih objavlja Zavod SRS za družbeno planiranje.

Doseženo uspešnost pri gospodarjenju udeleženca bomo ugotavljali na podlagi razmerja med materialnimi stroški, dogovorjenimi v ceni storitev, in realiziranimi materialnimi stroški, če bo potrebno, pa še z drugimi kazalniki, za katere se bomo dogovorili o organu za spremljanje uresničevanja tega sporazuma.

13. člen

Udeleženci bomo pri ugotavljanju dohodka in sredstev za osebne dohodke ločeno izkazali morebitna povečana (ali zmanjšana) sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, ki smo jih uveljavili v sporazumevanje o svobodni menjavi dela v tekočem letu na račun dodatno ugotovljenih gibanj dohodka in osebnih dohodkov pri uporabnikih v preteklem letu (morebitni poračuni).

14. člen

Za analitično spremljanje doseženih rezultatov dela in poslovanja po podskupinah dejavnosti ter odločitve o razporejanju dohodka glede na prejšnja obdobja in glede na plane, za medsebojno primerjanje ter za primerjanje z dejavnostmi, kjer se opravljajo sorodna dela in naloge oziroma opravljajo sorodne storitve, bomo udeleženci uporabljali tudi te kazalnike:

- razporejena sredstva za OD na delavca,
- razporejena sredstva skupne porabe na delavca,
- razporejena sredstva za osebne dohodke na enoto enostavnega dela,
- povprečno število pedagoških delavcev na oddelek osnovne šole, organizacije za usposabljanje, glasbene šole, skupino otrok v vzgojno-varstveni organizaciji,
- povprečno število drugih delavcev na oddelek,
- materialni stroški na oddelek,
- povprečno število otrok oz. učencev v oddelku (skupini),
- višina prispevkov staršev na otroka oz. učenca,
- obseg storitev za izvedbo razširjenega programa, izražen z obsegom opravljenega vzgojno-izobraževalnega in drugega dela na oddelek oz. skupino.

Z analitičnim spremljanjem in primerjanjem iz prvega odstavka tega člena bomo udeleženci zlasti:

— ocenjevali ustreznost meril za oblikovanje dohodka in povračil oziroma cenah storitev v svobodni menjavi dela glede na širša družbena gibanja dohodka in gibanja dohodka pri uporabnikih ter rezultate dela in poslovanja ter glede na družbene usmeritve,

- primerjali dosežene rezultate dela in poslovanja glede na pretekla leta,
- primerjali rezultate dela in poslovanja z rezultati drugih udeležencev v občini in republiki,
- oblikovali usmeritve za razporejanje dohodka in čistega dohodka v naslednjem obdobju.

15. člen

Pri ugotavljanju rezultatov dela in poslovanja ter razporejanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo bomo ravnali v skladu z usmeritvami, opredeljenimi v planskih aktih ustreznih družbeno-političnih skupnosti ter upoštevali razvojne potrebe svojih organizacij in celotne dejavnosti.

16. člen

Udeleženci bomo v okviru celotnih sredstev za osebne dohodke zagotavljali delež sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela tako, da bo delež sredstev namenjen delitvi na podlagi minulega dela v tekočem letu najmanj enak deležu teh sredstev v preteklem letu, praviloma pa povečan za faktor, ki kaže rast družbene produktivnosti v SRS in gospodarnost poslovanja udeleženca.

Udeleženci se bomo s samoupravnim sporazumevanjem o svobodni menjavi dela zavzemali, da bodo sredstva za dohodek v okviru povračil za programe storitev posameznim udeležencem sorazmerna prispevku delavcev udeleženca v minulem delu in s tem omogočeno vrednotenje tekočega in minulega dela v organizacijah udeležencev.

IV. SKUPNA IZHODIŠČA ZA OBLIKOVANJE RAZVIDOV DEL IN NALOG

17. člen

Udeleženci bomo s samoupravnim splošnim aktom o razvidu del in nalog opredeljevali:

- organiziranje delovnih procesov, in sicer zlasti vzgojno-izobraževalnega oziroma vzgojno-varstvenega dela; tehničnega in administrativnega dela ter pedagoško vodstvo v skladu z letnim delovnim načrtom,
- organiziranje organizacijskih enot,
- načrtovan obseg dela po vrstah in zahtevnosti ter iz tega izhajajoče potrebe po kadrih, izobraževanju, in štipendiranju,
- zahtevano strokovno izobrazbo in delovne izkušnje, v določenih primerih pa tudi potrebne posebne psihofizične in druge sposobnosti in posebna strokovna znanja,
- odgovornost, delovne pogoje in druge sestavine v skladu s potrebami delovnih procesov in v skladu z zakonom.

18. člen

Udeleženci bomo na podlagi skupnih izhodišč iz tega sporazuma opredeljevali zahtevnosti del in nalog s svojimi samoupravnimi splošnimi akti. Najmanj enkrat na leto bomo ob pripravi letnega delovnega načrta preverili razvid del in nalog glede na potrebe delovnih procesov in načrtovane naloge organizacije.

19. člen

T razvidom del in nalog bomo udeleženci opredelili naslednje:

1. naziv dela oziroma naloge,
2. vsebino dela oziroma naloge — opis opravil in cilj,
3. delovni proces, v katerega spada delo oziroma naloga (vzgojnoizobraževalni, tehnični, administrativni),
4. obseg posameznih vrst del oziroma nalog,
5. sredstva in predmeti dela,
6. odgovornost za delo (strokovna: pravilnost, pravočasnost, odgovornost za vzgojno-izobraževalne oziroma druge rezultate; organizacijsko materialne in druge odgovornosti),
7. pogoje dela in vplive okolja na delovne razmere,
8. usposobljenost za delo (strokovna izobrazba, delovne izkušnje),
9. posebna (dodatna) znanja, potrebna za delo ali posebne psihofizične sposobnosti,
10. druge značilnosti, pomembne za opravljanje dela v skladu s potrebami udeleženca.

20. člen

Poleg določitve del in nalog bomo udeleženci z razvidom določili tudi delovna področja tako, da bodo združevala dela in naloge iste ali sorodne vrste, za katere se praviloma zahteva enaka stopnja in smer izobrazbe ter enake zahtevane delovne izkušnje (npr. varstvena in vzgojna dela, razredni pouk, predmetni pouk, vzdrževanje prostorov in podobno). Po potrebi se v delovno področje združijo tudi dela, za katere se zahteva strokovna izobrazba sorodnih smeri.

V. SKUPNA IZHODIŠČA ZA UGOTAVLJANJE ZAHTEVNOSTI DEL IN NALOG

21. člen

Udeleženci bomo vsa dela iz razvida del in nalog ovrednotili na podlagi analitične metode, ki bo vsebovala te skupine sestavin zahtevnosti:

1. usposobljenost za dela oz. naloge (zlasti za delo potrebna strokovna

usposobljenost, potrebne delovne izkušnje, potrebna samostojnost pri načrtovanju in izvajanju dela, potrebna posebna funkcionalna znanja,

2. odgovornost, povezana z opravljanjem dela oz. naloge (za delo in rezultate dela, za materialna sredstva in naprave, in sicer kot osebna odgovornost ali kot vodstvena odgovornost),

3. napor pri opravljanju del in nalog (telesni napor, umski napor — miselni in čustveni, napor čutil),

4. vplive okolja, v katerem se opravlja delo oz. naloge (temperaturne razmere, hrup, umazanost, nevarnost nesreče in podobno).

22. člen

Posamezne skupine zahtev iz prejšnjega člena, bodo udeleženci za ugotavljanje zahtevnosti del ovrednotili v naslednjih razmerjih:

1. usposobljenost za delo	od 40 do 55 %
2. odgovornost pri delu	od 5 do 35 %
3. napor pri delu	od 5 do 20 %
4. vplivi delovnega okolja	od 5 do 15 %

Usposobljenost za delo in odgovornost imata lahko skupaj največ do 70 % celotne zahtevnosti dela, umske obremenitve imajo lahko največ do 20 % celotne zahtevnosti dela, fizične obremenitve in vpliv okolja pa največ 25 % od celotne teže zahtevnosti dela.

23. člen

Udeleženci v svojih samoupravnih splošnih aktih določimo analitično metodo ter na podlagi te ugotavljamo zahtevnost za vsa dela in naloge iz razvida del in nalog v skladu s tem sporazumom. Pri oblikovanju tega akta bomo kot izhodišče upoštevali metodologijo, ki je priloga tega sporazuma. (Priloga 1).

24. člen

Kadar se v okviru delovnega področja združuje več del in nalog različne zahtevnosti, bomo udeleženci ugotavljali zahtevnost delovnega področja tako, da bomo zahtevnosti posameznih del in nalog ponderirali z obsegom posamezne naloge.

25. člen

Udeleženci bomo opredelili zahtevnost del in nalog z razmerjem do enote enostavnega dela. Enota enostavnega dela po tem sporazumu predstavlja delo, ki zahteva najmanjšo usposobljenost in je z njim povezana najmanjša odgovornost, zahteva majhne delovne napore in se izvaja v primerno urejenem delovnem okolju (razigrlanje bakelitnih izdelkov).

Vsebinska opredelitev enostavnega dela in drugi podatki o takem delu so dani v izhodiščih za oblikovanje družbenega kataloga del in nalog.

Enostavno delo označujemo s količnikom 1,00.

26. člen

S tem samoupravnim sporazumom opredeljujemo udeleženci z izbrano analitično metodo ugotovljena relativna razmerja do najbolj enostavnega dela za naslednja tipična dela in naloge:

Razmerje do enostavnega dela			
Zap. št.	Tipična dela oz. naloge	srednja vrednost	tolerančna območja
A. Pri vseh udeležencih:			
1.	Ciščenje delovnih prostorov	1,20	1,10—1,30
2.	Razdeljevanje pripravljene hrane	1,31	1,20—1,42
3.	Prepisovanje in razmnoževanje	1,57	1,41—1,73
4.	Priprava hrane	2,00	1,80—2,20
5.	Vzdrževanje zgradb in naprav	2,14	1,90—2,35
6.	Tajniško delo	2,17	2,00—2,35
B. Pri posameznih podskupinah udeležencev:			
7.	Sodelovanje pri vzgojnem delu in varovanju otrok	1,63	1,50—1,76
8.	Vzgoja in varstvo predšolskih otrok	2,63	2,37—2,89
9.	Pedagoško vodstvo in naloge individualnega poslovnega organa vzgojnovarstvene organizacije *	4,06	3,65—4,47
10.	Vzgojno izobraževalno delo z razrednim poukom v osnovni šoli	2,89	2,60—3,18
11.	Vzgojno-izobraževalno delo s predmetnim poukom v osnovni šoli	2,89	2,60—3,18
12.	Preučevalno in svetovalno delo v osnovni šoli	3,14	2,83—3,45
13.	Pedagoško vodstvo in naloge individ. poslovnega organa osnovne šole	4,26	3,83—4,60
14.	Vzgojno-izobraževalno delo v organizaciji za usposabljanje	2,89	2,60—3,18
15.	Psihološko strokovno in mentorsko delo v organizaciji za usposabljanje	3,14	2,83—3,45
16.	Pedagoško vodstvo in naloge poslovn. organa v organizaciji za usposabljanje	4,26	3,83—4,69
17.	Vzgojno-izobraževalno delo v glasbeni šoli	2,89	2,60—3,18
18.	Pedagoško vodstvo in naloge individ. poslovnega organa v glasbeni šoli	4,26	3,83—4,69

Opisi navedenih tipičnih del in nalog, delovni pogoji, zahtevana usposobljenost in drugi elementi za ugotavljanje zahtevnosti so navedeni v prilogi, ki je sestavni del tega sporazuma. (Priloga 2.)

Tipična dela in naloge, kjer je zahtevnost odvisna od organizacije dela ali tehnične opremljenosti določene organizacije, se lahko ovrednoti tudi zunaj tolerančnih območij za tovrstna dela in naloge, če se razlika utemelji z opisom dela.

Za dela in naloge zunaj okvira tipičnih del in nalog bomo opredeljevali razmerja do enostavnega dela s samoupravnim splošnim aktom udeležencev. Pri tem bomo ob upoštevanju vseh posebnih značilnosti dela v udeleženci organizaciji primerno upoštevali določbe samoupravnih sporazumov tistih dejavnosti, v katerih so taka dela opredeljena kot tipična.

27. člen

Pri ugotavljanju zahtevnosti del in nalog poslovnih organov bomo poleg osnov za ugotavljanje zahtevnosti vseh del in nalog smiselno uporabili še naslednje osnove:

— razčlenjenost vzgojno-izobraževalnega procesa ter organizacije dela in poslovanja (izvajanje več dejavnosti oz. programov, dislocirane enote, podružnične šole in VO),

— vključevanje organizacije v raziskovalno in razvojno delo (hospitacijske, eksperimentalne in podobne),

— razvijanje proizvodnih in rehabilitacijskih dejavnosti (delavnice ob organizacijah za usposabljanje, zaščitne delavnice in pod.).

Pri določitvi relativnega razmerja zahtevnosti del in nalog poslovnega organa do enostavnega dela bomo udeleženci poleg določb tega sporazuma upoštevali tudi strokovne podlage iz ustreznega družbenega dogovora.

VI. SKUPNA IZHODIŠČA ZA UGOTAVLJANJE REZULTATOV DELA IN DELITEV OSEBNIH DOHODKOV PO REZULTATIH ŽIVEGA IN MINULEGA DELA

28. člen

Udeleženci se bomo zavzemali za oblikovanje takih osnov in meril za ugotavljanje delovne uspešnosti, ki bodo neposredno in posredno spodbujala vsakega delavca za čim uspešnejše doseganje družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov ter dohodkovnih rezultatov dela in poslovanja. Osnove in merila bomo prilagajali značilnostim posameznih vrst dela in oblikovali zanje tudi specifična merila.

Uspešnost dela delavcev bomo ugotavljali v smotrni časovni obdobjih, najmanj pa ob polletju in ob koncu šolskega leta.

Delovno uspešnost bomo praviloma ugotavljali individualno, le v primerih, ko individualno ugotavljanje uspešnosti ni mogoče, se lahko uspešnost ugotavlja tudi za delovno povezano skupino delavcev.

29. člen

Delovno uspešnost delavcev bomo ugotavljali zlasti glede na: obseg opravljenega dela, doseženo kakovost in rezultate dela ter gospodarnost dela in poslovanja.

Merila in postopke za ugotavljanje delovne uspešnosti bomo podrobneje določili s samoupravnimi splošnimi akti v skladu s tem sporazumom tako, da bo vpliv posameznih osnov iz prvega odstavka v naslednjih mejah:

- obseg opravljenega dela — 60—80 %
- kakovost dela — 15—35 %
- gospodarnost dela — 5—20 %

30. člen

Obseg opravljenega dela posameznega delavca se ugotavlja s primerjavo resnično opravljenega dela z delovno obveznostjo.

Kakovost opravljenega dela se ugotavlja zlasti z oceno uspešnosti pri uresničevanju družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov in nalog oziroma pri zagotavljanju primernih življenjskih in bivalnih razmer ter za nemoteno poslovanje organizacije.

Gospodarnost opravljenega dela se ugotavlja zlasti s primerjanjem, ob kolikšnih stroških je bila opravljena dejavnost v primerjavi z načrtovanimi oziroma s primerljivimi stroški.

Za spremljanje gospodarnosti dela bomo udeleženci v svojih organizacijah oblikovali tudi tehnične normative in druga merila za gospodarjenje.

31. člen

Udeleženci določamo delovne obveznosti s svojimi samoupravnimi splošnimi akti. Za dela in naloge v zvezi z opravljanjem vzgojno-izobraževalnega oziroma vzgojno-varstvenega dela (dela in naloge varuhov, vzgojiteljev predšolskih otrok, učiteljev osnovnih šol, organizacij za usposabljanje in glasbenih šol) določimo delovne obveznosti v skladu s 108.—111. členom Zakona o osnovni šoli oziroma 50.—53. členom Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok in samoupravnim splošnim aktom tako, da opredelimo obseg neposrednega vzgojno-izobraževalnega oziroma vzgojnovarstvenega dela, priprave na to delo in drugega dela v zvezi z vzgojno-izobraževalnim oziroma vzgojno-varstvenim delom, ki sestavlja delovno obveznost enega delavca pri teh delih v enem šolskem letu.

Delovne obveznosti za tehnična in administrativna dela bomo določali skladno z normativi, sprejetimi v samoupravnih interesnih skupnostih, in pri tem upoštevali tudi opremljenost z delovnimi sredstvi in morebitne posebne delovne razmere. Pri tem bomo primerno upoštevali tudi normative za sorodna dela v drugih družbenih dejavnostih in v gospodarstvu.

Občasna dela in naloge, ki jih ni bilo mogoče predvideti, določi poslovodni organ po potrebi ter hkrati določi tudi delavca, ki jih bo opravil.

Poslovodni organ najmanj enkrat na leto v skladu z zakonom, samoupravnim splošnim aktom in z letnim delovnim načrtom določi dela in naloge, ki jih bodo opravljali posamezni delavci.

Preden poslovodni organ določi dela in naloge za posamezne delavce, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno oziroma vzgojno-varstveno delo, da predlog v obravnavo in mnenje učiteljskemu oz. vzgojiteljskemu zboru kot strokovnemu organu. Zbor obravnava predlog zlasti glede na strokovno in pedagoško primernost zasedbe vzgojno-izobraževalnega dela, oblikuje mnenje ter predlaga spremembe in dopolnitve.

32. člen

Pri ugotavljanju resnično opravljenega dela upoštevamo zlasti:

- a) za pedagoške in strokovne delavce:
 - izvršitev letne (ali polletne) celote del in nalog pedagoškega oz. strokovnega delavca določene v skladu s 4. odst. 31. člena tega sporazuma,
 - opravljena občasna dela oz. naloge glede na sprotne potrebe vzgojno-izobraževalnega oz. vzgojno-varstvenega dela ali v zvezi s tem delom po odredbi poslovodnega organa;
- b) za tehnične in administrativne delavce:
 - opravljanje stalnih del in nalog, ki se redno ali ciklično ponavljajo dnevno, tedensko ali v daljših časovnih razdobjih, določenih v skladu s četrtem odstavkom 31. člena tega sporazuma,
 - občasna in nepredvidena dela v zvezi z delom in s poslovanjem organizacije in zagotavljanjem tehničnih pogojev za nemoteno opravljanje vzgojno-izobraževalnega oz. vzgojno-varstvenega dela po odredbi poslovodnega organa.

Ugotovljeni obseg opravljenega dela iz prejšnjega odstavka primerjamo z obsegom dela, ki smo ga s samoupravnim splošnim aktom opredelili kot delavčevo delovno obveznost za ustrezno vrsto del oz. nalog.

33. člen

Kakovost dela posameznega delavca ugotavljamo praviloma z oceno, ali opravljeno delo dosega raven, ki jo predpostavlja ustrezna stroka ter glede na raven, ki jo zahteva narava dejavnosti ali posamezne naloge. Pri tem upoštevamo zlasti:

- a) za pedagoške in strokovne delavce:
 - strokovno pravilnost in poglobljenost vzgojno-izobraževalnega in drugega strokovnega dela,
 - poglobljene strokovne oz. metodične kvalitete vzgojno-izobraževalnega dela, ki so rezultat višje stopnje strokovne izobrazbe delavca od zahtevane ali daljših delovnih izkušenj,
 - ustvarjalnost in samostojnost pri delu ter povezovanje z drugimi delavci za skladno vzgojno delovanje,
 - obvladovanje delovnih in vzgojnih situacij, motiviranje, vodenja in usmerjanja otrok,
 - uvajanje inovacij v vzgojno-izobraževalno delo,
 - ugotovljene vzgojno-izobraževalne in druge dosežke (organizacijske, delovne, kulturne, športne, umetniške in podobne),
- b) za tehnične delavce:
 - pravočasno opravljanje del v skladu s tehničnimi in higienskimi predpisi,
 - brezhibno delovanje tehničnih sistemov in naprav,
 - druge kakovostne značilnosti dela,
- c) za administrativne delavce:
 - natančnost, vestnost in samostojnost pri delu,
 - human odnos do otrok, staršev in občanov,
 - izpolnjevanje nalog v potrebnih rokih,
 - raven pisnega izražanja in oblike pisnih izdelkov.

Dokler posamezni udeleženci ne bodo uveljavili drugih meril za uresničevanje določbe iz druge alineje točke a) prejšnjega odstavka, lahko učiteljem z visoko strokovno izobrazbo, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno delo v osnovnih šolah, glasbenih šolah in organizacijah za usposabljanje ter vzgojiteljem predšolskih otrok z višjo strokovno izobrazbo povečajo del osebnega dohodka po kakovosti dela za delež, ki ga določijo s samoupravnim splošnim aktom, največ do 7 % celotnega osebnega dohodka.

34. člen

Gospodarnost dela ugotavljamo praviloma ob obračunih med letom, zlasti pa ob zaključnem računu. Gospodarnost pri delu in poslovanju ugotavljamo po stroškovnih mestih in jo merimo s prihranki pri stroških, upoštevaje pri tem tehnične normative, pogoje delovanja in oskrbljenost delovnih procesov, vzdrževanost prostorov in naprav ter druga ustrezna merila, s katerimi razpolagajo.

35. člen

Delovna uspešnost delavcev poslovodnih organov se ugotavlja v skladu s samoupravnim splošnim aktom o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov; pri tem se lahko primerno uporabljajo tudi ponderirana merila iz strokovne podlage.

36. člen

Za ugotavljanje obsega opravljenega dela posameznih delavcev udeleženci vodijo evidenco dela. Opravljeno delo za izvršitev letne oz. polletne celote dela pedagoških delavcev se praviloma evidentira v okviru predpisane pedagoške dokumentacije, evidentiranje drugega dela pa uredijo udeleženci s samoupravnimi splošnimi akti.

37. člen

Merilo za udeležbo delavca v sredstvih za delitev osebnega dohodka na podlagi minulega dela bo celota njegovega osebnega dohodka v tekočem letu, dosežena iz naslova količine in kakovosti rezultatov živega dela, pri čemer bomo upoštevali delovno dobo kot korekcijski faktor.

Dokler se udeleženci v samoupravni interesni skupnosti ne bomo sporazumeli drugače, bomo določali udeležbo posameznega delavca v sredstvih za delitev osebnega dohodka na podlagi minulega dela tako, da bomo celoto osebnega dohodka iz prejšnjega odstavka povečali:

- za 6—12 let skupne delovne dobe najmanj za 3 %
- za 12—18 let skupne delovne dobe najmanj za 6 %
- za 18—24 let skupne delovne dobe najmanj za 9 %
- za nad 24 let skupne delovne dobe najmanj za 12 %.

38. člen

Udeleženci bomo v svojih merilih za udeležbo delavcev v sredstva za delitev osebnega dohodka na podlagi minulega dela v okviru plana in razpoložljivih sredstev za osebne dohodke določili tudi način vrednotenja delovnega prispevka delavcev, ki se jim je zmanjšala delovna zmožnost in jim na tej podlagi zagotovili ustrezen del osebnega dohodka za zagotovitev socialne varnosti.

VII. NADOMESTILA OSEBNEGA DOHODKA ZA USTVARJALNOST PRI DELU, DOSEŽENO Z INOVACIJAMI IN RACIONALIZACIJAMI

39. člen

Udeleženci bomo s svojim delovanjem ustvarjali možnosti in spodbujali razvijanje in uvajanje inovacij in racionalizacij ter drugih oblik ustvarjalnosti kot podlago za stalno izboljševanje rezultatov dela, humanizacijo delovnih procesov in možnosti za življenje in delo otrok in mladine. V ta namen bomo oblikovali del sredstev za osebne dohodke na podlagi prispevka delavcev k rezultatom dela iz tega naslova.

Osnova za ugotavljanje prispevka so zlasti:

- doseženi letni prihranki pri stroških
- doseženi učinki v kakovosti storitev
- izvirnost predloga
- trajnost uporabe predloga.

S samoupravnimi splošnimi akti bomo podrobneje opredelili osnove in merila za uveljavljanje pravice do dela osebnih dohodkov in merila za uveljavljanje pravice do dela osebnih dohodkov in nadomestil iz tega naslova ter čas trajanja take pravice.

40. člen

Udeleženci soglašamo, da delavec lahko prejme iz naslova ustvarjalnosti tudi enkratni znesek osebnega dohodka v višini, ki jo določi pristojni samoupravni organ, če ni mogoče neposredno ugotavljati učinka ustvarjalnega prispevka.

VIII. OSEBNI DOHODKI PRIPRAVNIKOV TER NAGRADE UČENCEM IN ŠTUDENTOM NA DELOVNI PRAKSI

41. člen

Pripravniku pripada mesečna akontacija najmanj v višini 70 %, pripravniku, ki ob pomoči mentorja opravlja vzgojno-izobraževalno delo v obsegu polne delovne obveznosti, pa najmanj 80 % vrednotene zahtevnosti del in nalog za normalen delovni rezultat na delih in nalogah, ki jih opravlja in jih bo opravljal tudi po končani pripravniški dobi.

Akontacija iz prejšnjega odstavka se lahko poveča ali zmanjša glede na delovno uspešnost, kar se ugotavlja po osnovah in merilih, ki veljajo za druge delavce.

Akontacija pripravnikovega mesečnega osebnega dohodka ne more biti nižja od zajamčenega osebnega dohodka.

42. člen

Delo učencev in študentov na delovni praksi bomo udeleženci ocenjevali po:

- količini in kakovosti opravljenega dela
- delovni disciplini in odnosu do sodelavcev
- odnos do dela in do predmetov dela.

Po teh merilih bomo delo učenca oz. študenta na praksi ocenili kot zelo uspešno, ali manj uspešno.

43. člen

V samoupravnem splošnem aktu bomo udeleženci določili višino nagrade, razpoložljiva sredstva, upoštevaje trajanje prakse, doseženo oceno, letnik šolanja in povprečni doseženi osebni dohodek v negospodarstvu v SRS v preteklem letu, in sicer:

- do 25 % povprečnega mes. čistega OD v gospodarstvu SRS za učence 1. in 2. let. sred. šole
- do 35 % povprečnega mes. čistega OD v gospodarstvu SRS za učence 3. in 4. let. sred. šole
- do 50 % povprečnega mes. čistega OD v gospodarstvu SRS za štud. 1. in 2. let. visoke šole
- do 70 % povprečnega mes. čistega OD v gospodarstvu SRS za štud. 3. in 4. let. visoke šole

IX. POSEBNI POGOJI DELA, KI IZHAJAJO IZ RAZPOREDITVE DELOVNEGA ČASA ALI POSEBNIH DELOVNIH RAZMER IN SE OBČASNO PONAVALJAJO**44. člen**

Za delo v posebnih delovnih razmerah ter za opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v posebnih razmerah bomo udeleženci s samoupravnimi splošnimi akti določili dodatke, in sicer:

1. Za delo, ki traja dlje kot poln delovni čas, dodatek v višini do 50 % predvidene mesečne akontacije osebnega dohodka za tekoče delo za polni delovni čas.

2. Za delo v nočnem delovnem času v višini najmanj 35 % in največ 50 % predvidene mesečne akontacije osebnega dohodka za tekoče delo za poln delovni čas.

3. Za delo v nedeljo dodatek v višini 35 % do 50 % predvidene akontacije osebnega dohodka za tekoče delo za poln delovni čas.

4. Za delo na dan zveznega ali republiškega praznika poleg akontacije osebnega dohodka za opravljeno delo na ta dan še dodatek v višini najmanj 50 % predvidene mesečne akontacije osebnega dohodka za tekoče delo za poln delovni čas.

Dodatek za delo na dan nedelje in dodatek za delo na dan zveznih in republiških praznikov se izključujeta. Uporabi se dodatek, ki je višji.

5. Za deljeni delovni čas, če znaša prekinitev več kot eno uro, dodatek najmanj 8 % in največ 16 % mesečno od povprečnega mesečnega osebnega dohodka delavca v gospodarstvu v SRS, doseženega v devetih mesecih preteklega leta.

Če dela delavec v deljenem delovnem času samo občasno, se znesek preračuna na dneve, ko dela v deljenem delovnem času.

Prekinitev neposrednega vzgojno-izobraževalnega dela, ki jih je mogoče izpolniti z opravljanjem drugega dela oz. s pripravo, se ne štejejo za deljeni delovni čas.

6. Za opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v posebnih razmerah dodatek, in sicer:

a) za trajno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v organizacijah za usposabljanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju,

b) za razredni in predmetni pouk v osnovnih šolah v oddelkih, kombiniranih iz učencev dveh razredov,

c) za trajno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v osnovnih šolah v tistih višinskih in oddaljenih krajih, ki so z aktom pristojne izobraževalne skupnosti opredeljeni kot posebno težavna mesta.

Dodatek iz prejšnjega odstavka se določi v višini, kot se dogovori v pristojni izobraževalni skupnosti.

X. NADOMESTILA OD**45. člen**

Udeleženci bomo v samoupravnih splošnih aktih v skladu s tem sporazumom določili primere, ko so delavci upravičeni do nadomestila osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela ter osnove za to nadomestilo tako, da znesek nadomestila v nobenem primeru ne bo mogel biti večji od osebnega dohodka, ki bi ga delavec dosegal, če bi delal in dosegel povprečni delovni učinek.

46. člen

Višino nadomestila za čas bolezni, bomo udeleženci opredelili v svojih samoupravnih splošnih aktih v skladu z določili samoupravnega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva.

47. člen

Višino nadomestila za čas odsotnosti z dela:

1. zaradi:
 - rednega letnega dopusta in izrednega dopusta
 - vojaških vaj, usposabljanja za SLO, poziva vojaških organov ali zaradi višje sile
 - izobraževanja na predlog udeleženca
 - udeležbe na mladinskih delovnih akcijah bomo udeleženci določili v višini povprečne akontacije osebnega dohodka doseženega v zadnjih treh mesecih.

2. zaradi:
 - nezmožnosti za delo zaradi nesreče pri delu
 - opravljanja delegatskih in samoupravnih funkcij
 - udeležbe v civilni in narodni zaščiti
 - krvodajalskih akcij
 - zveznih in republiških praznikov
 bomo udeleženci določili v višini povprečne mesečne akontacije, dosežene v zadnjem inosecu.

Poleg navedenih nadomestil bodo udeleženci v svojih aktih določili še višino nadomestil osebnega dohodka iz drugih upravičenih razlogov kot so: prekinitve dela brez delavčeve krivde, odstranitve z dela, zastoji in podobno.

48. člen

V svojih samoupravnih splošnih aktih bomo udeleženci v skladu s tem sporazumom, v skladu z drugimi samoupravnimi sporazumi, h katerim smo pristopili in v skladu z zakonom, določili tudi nadomestila osebnega dohodka za čas čakanja na razporeditev na drugo ustrezno delo, za čas čakanja na prekvalifikacijo ter nadomestilo zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu.

XI. SREDSTVA SKUPNE PORABE**49. člen**

Višino sredstev skupne porabe v celotnih sredstvih za osebne dohodke in skupno porabo bomo udeleženci določali v odvisnosti od dogovorjenih potreb, ki jih delavci zadovoljujejo s temi sredstvi ter v odvisnosti od višine oblikovanja sredstev skupne porabe v skladu s tem sporazumom glede na doseženi dohodek in družbene usmeritve.

50. člen

Če oblikovana sredstva ne zadoščajo za vse predvidene namene, bomo udeleženci namenili sredstva predvsem za solidarnostno pomoč socialno ogroženim delavcem in organiziran letni dopust delavcev.

51. člen

Sredstva za skupno porabo uporabljamo udeleženci zlasti za:

- solidarnostno pomoč
- regres za letni dopust
- nagrade ob delovnih jubilejih in odhodu v pokoj
- preventivno zdravstveno varstvo
- izobraževanje in kulturo
- rekreacijo in druge namene
- obrate družbene prehrane, počitniške domove, kulturne in rekreacijske objekte in podobno.

Udeleženci bomo sredstva skupne porabe (razen stanovanjskih sredstev) načrtovali z letnim načrtom in določali z zaključnim računom v skladu s tem sporazumom in družbenimi usmeritvami.

52. člen

S samoupravnimi splošnimi akti bomo udeleženci podrobneje v skladu s tem sporazumom uredili rabo sredstev skupne porabe, solidarnostne pomoči, regresiranja letnega dopusta in nagrade ob delovnih jubilejih in odhodu v pokoj. Pri regresiranju letnega dopusta bomo udeleženci upoštevali usmeritev, da bomo polovico sredstev izplačali v gotovini enako vsem delavcem, drugo polovico pa po merilih, ki jih bomo določili v samoupravnem splošnem aktu.

1. Enkratno ali večkratno solidarnostno pomoč bomo podeljevali socialno ogroženim delavcem predvsem v naslednjih primerih:

- družini ob delavčevi smrti
- daljši bolezni ali smrti v ožji družini
- ob elementarni nesreči ali požaru, ki je prizadel delavca
- ob izjemnih socialnih težavah, ki so prizadele delavca ali njegovo družino
- ob nesreči pri delu ali nastanku delavčeve invalidnosti

2. Letni dopust bomo regresirali tako, da:

- bodo sredstva za letni dopust uporabljena namensko
- višina sredstev za letni dopust ne bo presegala 50 % povprečnega mesečnega čistega OD delavca v gospodarstvu v SR Sloveniji

— bomo s samoupravnimi akti določili merila za višino regresa za letni odhod, pri čemer bomo zlasti upoštevali materialni in socialni položaj delavca, njegovo zdravstveno stanje, delovne pogoje in rezultate dela, ki jih dosega

3. Nagrade ob delovnih jubilejih in ob odhodu v pokoj bomo podeljevali v višini, kot je določena s samoupravnim aktom organizacije tako, da bodo te nagrade znašale:

- za 10 let delovne dobe največ 60 %
 - za 20 let delovne dobe največ 90 %
 - za 30 let delovne dobe največ 120 %
- povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu v SRS v devetih mesecih preteklega leta

— ob odhodu v pokoj največ v višini treh povprečnih mesečnih osebnih dohodkov na zaposlenega v gospodarstvu v SRS v devetih mesecih preteklega leta.

XII. SPREMLJANJE IN IZVAJANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA**53. člen**

Organ za spremljanje in izvajanje tega samoupravnega sporazuma je komisija udeležencev.

Komisijo udeležencev samoupravnega sporazuma imenujejo udeleženci na predlog Republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja. Komisija šteje 12 članov.

Za svoje delo odgovarja udeležencem sporazuma in RO sindikata dejavnosti.

Predsednika in namestnika komisije izvoli na svoji prvi seji.

Mandat članov komisije traja štiri leta.

54. člen

Sedež komisije udeležencev je pri RO Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja.

Komisija pri opravljanju svojih nalog sodeluje s strokovnimi službami s področja delitve po delu in rezultatih dela, zlasti še s Centrom za samoupravno sporazumevanje in delitev OD pri RS ZSS.

55. člen

Komisija udeležencev opravlja zlasti naslednje naloge:

- skrbi za organiziran potek samoupravnega sporazumevanja o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah razporejanja dohodka in čistega dohodka ter delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,
- na podlagi sprejete metodologije oziroma dogovora z udeleženci samoupravnega sporazuma in republiškim odborom sindikata zbira in obdeluje podatke ter spremlja delovanje samoupravnega sporazuma,
- vodi spisek udeležencev samoupravnega sporazuma po skupinah in podskupinah dejavnosti,
- na podlagi vsakoletne resolucije o politiki družbenogospodarskega razvoja SR Slovenije pripravi usmeritve za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter jih posreduje udeležencem,
- na podlagi podatkov SDK posreduje udeležencem ocene in analize o rezultatih gospodarjenja,
- preučuje gibanje razporejanja dohodka in delitve čistega dohodka ter primerja njihovo skladnost s sprejetimi družbenimi usmeritvami,
- obvešča udeležence in republiški odbor sindikata o svojih ugotovitvah, mnenjih in ocenah, v primerih neusklajenosti in prekoračevanju dovoljenih delitvenih razmerij pa tudi ustreznemu organ občinske skupščine, v kateri je sedež udeleženca samoupravnega sporazuma,
- spremlja uporabo metod za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog.

XIII. OBVEZNOSTI UDELEŽENCEV ZA URESNIČEVANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

56. člen

Šteje se, da udeleženec ne spoštuje določil samoupravnega sporazuma:

- če razporeja doseženi dohodek in sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v nasprotju s skupnimi usmeritvami in osnovami samoupravnega sporazuma,
- če pri razporejanju dohodka in oblikovanju sredstev za osebne dohodke

ne spoštuje usmeritev, predvidenih v planskih aktih in vsakoletni resoluciji o politiki družbenogospodarskega razvoja v SR Sloveniji,

— če pri delitvi sredstev za osebne dohodke ne upošteva določb o ugotavljanju zahtevnosti del in nalog ter usmeritev za ugotavljanje prispevkov delavca k dohodku delovne skupnosti na podlagi obsega, kakovosti in rezultatov dela, gospodarnosti pri delu ter rezultatov gospodarjenja in upravljanja z minulim delom.

Za nespoštovanje samoupravnega sporazuma se šteje tudi dajanje napačnih podatkov o izvajanju tega sporazuma in nepravočasno dajanje teh podatkov.

57. člen

Nespoštovanje samoupravnega sporazuma ugotovi komisija udeležencev.

Postopek ugotavljanja nespoštovanja samoupravnega sporazuma se začne tudi na predlog samoupravnega organa ali organa samoupravne delavske kontrole posameznega udeleženca.

58. člen

Če komisija udeležencev ugotovi kršitve določb samoupravnega sporazuma, obvesti organ upravljanja organizacije, republiški odbor sindikata in pristojno skupščino občine.

59. člen

Samoupravni sporazum je sklenjen, ko ga sprejme večina udeležencev in ko o njem izrazi svoje soglasje Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja.

Samoupravni sporazum velja za tiste udeležence, ki ga sprejmejo in podpišejo.

60. člen

Udeleženci bomo določbe svojih samoupravnih splošnih aktov uskladjali z določbami tega sporazuma najkasneje v šestih mesecih od tedaj, ko bo uveljavljen.

PREGLED ZAHTEVNOSTI TIPIČNIH DEL IN NALOG

Zap. št.	Tipična dela oz. naloge	Strokovna usposobljen. 75—495				Odgovornost 60—230			Napor 15—240		Delovni pogoji 0—70			Skupaj točk	Relat. razn. do najbolj enostavn. dela	
		Izobrazba	Delovne izkušnje	Program. dela	Posebna str. znan.	Za naloge	Za del. sredstva	Za ped. vodenje	Telesni	Umski	Napor čutil	Ekološka obremen.	Nevarn. nesreč			Hrup
		50— 275	10— 120	15— 60	0— 40	25— 120	10— 50	0— 60	5— 60	10— 150	0— 20	0— 40	0— 20	0— 20		
1.	Čiščenje delovnih prostorov	50	10	15	—	25	10	—	60	10	—	20	10	—	210	1,20
2.	Razdeljevanje hrane	60	10	15	—	45	10	—	60	10	—	10	10	—	230	1,31
3.	Prepisovanje in razmnoževanje	120	35	30	—	45	10	—	5	10	10	—	—	10	275	1,57
4.	Priprava hrane	120	35	30	—	45	20	—	30	40	10	10	10	—	350	2,00
5.	Vzdrževanje zgradb in naprav	120	35	30	10	70	20	—	30	40	—	10	10	—	375	2,14
6.	Tajniška dela	135	35	45	—	70	10	—	5	70	10	—	—	—	380	2,17
7.	Varstvo predšolskih otrok	100	35	30	—	45	10	—	15	40	10	—	—	—	285	1,63
8.	Vzgoja in varstvo predšolskih otrok	135	80	45	—	95	10	—	15	70	10	—	—	—	460	2,63
9.	Pedagoško varstvo vrtca	135	120	60	—	120	50	60	5	150	10	—	—	—	710	4,06
10.	Razredni pouk v osnovni šoli	170	80	45	—	95	10	—	15	70	20	—	—	—	505	2,89
11.	Predmetni pouk v osnovni šoli	170	80	45	—	95	10	—	15	70	20	—	—	—	505	2,89
12.	Prouč. in svet. delo v osnovni šoli	205	80	45	—	95	10	—	5	100	10	—	—	—	550	3,14
13.	Pedagoško vodstvo osnovne šole	170	120	60	—	120	50	60	5	150	10	—	—	—	745	4,26
14.	Izobr. in usp. v org. za usp.	170	80	45	—	95	10	—	15	70	20	—	—	—	505	2,89
15.	Psih. strok. delo v org. usp.	205	80	45	—	95	10	—	5	100	10	—	—	—	550	3,14
16.	Pedagoško vodstvo organizacije	170	120	60	—	120	50	60	5	150	10	—	—	—	745	4,26
17.	Pouk v glasbeni šoli	170	80	45	—	95	10	—	5	70	20	—	—	10	505	2,89
18.	Pedagoško vodstvo glasbene šole	170	120	60	—	120	50	60	5	150	10	—	—	—	745	4,26

Metodologija za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog

Priloga: 1

Pri ugotavljanju zahtevnosti del in nalog udeleženci upoštevamo SKUPNA METODOLOŠKA IZHODIŠČA ZA UGOTAVLJANJE ZAHTEVNOSTI DEL IN NALOG. V skladu s temi izhodišči s to metodologijo opredeljujemo zlasti postopek ugotavljanja zahtevnosti in vrednotenje specifičnih elementov zahtevnosti dela, ki se pojavljajo v delovnih procesih pri udeležencih.

Zahtevnost del in nalog ugotavljamo po naslednjem postopku:

- a) S popisom ugotovimo značilnosti del in nalog, ki omogočajo ocenjevanje, in sicer zlasti:
- sestavljenosti dela
 - odgovornost
 - napora pri delu
 - pogojev dela.

- b) Popisana dela in naloge analiziramo ter:
- ugotavljamo intenzivnost posameznih zahtev
 - določamo vrednosti za posamezne zahteve
 - določamo skupne vrednosti za vsako skupino del in nalog in jih primerjamo.

Vrednosti za posamezne zahteve in skupne vrednosti izražamo v točkah. Pri vrednotenju zahtevnosti del in nalog se bomo zavzemali za čimbolj realna razmerja med posameznimi deli oz. skupinami del in nalog glede na sestavljenost dela, odgovornost za rezultate, napore in pogoje dela. Poleg tega bomo upoštevali, da na vrednotenje dela ne smejo vplivati delavčeve osebne lastnosti ali individualne sposobnosti. Zahtevnost dela vrednotimo ob normalnem obsegu in kakovosti in ob normalnih delovnih razmerah. Poleg tega upoštevamo tudi, da osebni dohodek določenega delavca ne izhaja samo iz ugotovljene zahtevnosti dela, ki ga opravlja, saj se morajo pri določanju višine osebnega dohodka posameznika upoštevati še drugi elementi, zlasti rezultati sprotne in minulega dela in rezultati gospodarjenja v organizaciji.

I. Vrednotenje zahtevnosti del in nalog

Za vrednotenje zahtevnosti del in nalog uporabljamo najmanj štiri skupine zahtev:

1. usposobljenost za delo
2. odgovornost pri delu
3. napor pri delu
4. vplivi delovnega okolja.

Delež posamezne skupine zahtev v celotni oceni zahtevnosti določimo v skladu s 22. členom sporazuma.

Znotraj navedenih skupin zahtev ugotavljamo in ocenjujemo posamezne sestavine, in sicer:

1.0. Usposobljenost za delo

- 1.1. izobrazbo
- 1.2. delovne izkušnje
- 1.3. programiranost dela
- 1.4. potrebna posebna znanja

2.0. Odgovornost pri delu

- 2.1. odgovornost za pravilnost in pravočasnost izvršitve nalog
- 2.2. odgovornost za delovna sredstva
- 2.3. odgovornost za organiziranje vzgojno-izobraževalnega dela in pedagoško vodstvo

3.0. Napor pri delu

- 3.1. telesni napor
- 3.2. umski napor
- 3.3. napor čutil

4.0. Vplivi delovnega okolja

- 4.1. vlaga, hlad ali vročina, preprih, izpostavljenost umazaniji
- 4.2. nevarnost nesreče pri delu
- 4.3. hrup

Pri vsaki sestavini se opredeli več stopenj od najmanj zahtevne do najbolj zahtevne.

II. Opredelitev posameznih sestavin in stopenj zahtevnosti

1.0. Usposobljenost za delo

Strokovna usposobljenost je celota vsega potrebnega znanja in jo opredeljujejo: strokovna izobrazba, delovne izkušnje, programiranost dela in posebno znanje, ki ga je delavec pridobil z izobraževanjem in delom ter je pogoj za opravljanje določene vrste dela.

1.1. Izobrazba

obsega splošno in strokovno znanje, pridobljeno z verificiranimi oblikami izobraževanja in je opredeljeno v devetih stopnjah:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Izpolnjena osnovnošolska obveznost in po potrebi program usposabljanja z delom	50
2. Osnovna šola in program usposabljanja oz. skrajšan program srednjega izobraževanja	60
3. Srednja izobrazba po programu za III. stopnjo strokovne zahtevnosti	100
4. Srednja izobrazba po programu za IV. stopnjo strokovne izobrazbe	120
5. Srednja izobrazba po programu za V. stopnjo strokovne izobrazbe	135
6. Višja strokovna izobrazba po programu za VI. stopnjo	170
7. Visoka strokovna izobrazba po programu za VII/1 stopnjo	205
8. Visoka strokovna izobrazba in podiplomski program za pridobitev VII/2 stopnje	230
9. Visoka strokovna izobrazba in podiplomski program za pridobitev VIII. stopnje	265

1.2. Delovne izkušnje

so tiste, ki so potrebne, da delavec pri določenem delu oz. nalogi samostojno doseže normalen delovni rezultat po količini in kakovosti v zahtevanem času. Opredeljujemo jih v štirih skupinah:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Delovne izkušnje niso potrebne, zadošča krajše privajanje na delo	10
2. Za samostojno opravljanje dela so potrebne delovne izkušnje do 6 mesecev	35
3. Za samostojno opravljanje dela so potrebne delovne izkušnje od 1 do 2 let	80
4. Za samostojno opravljanje dela je potrebno najmanj 5 let delovnih izkušenj	120

1.3. Programiranost dela

Opredeljujemo 4 stopnje:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Delo se opravlja ponavljajoče po danih navodilih po ustaljenih in znanih postopkih. Spremembe in novosti v načinu dela so praviloma odredene, občasne spremembe, pri katerih so potrebne samostojne odločitve so redke	10
2. Delo se opravlja po znanih postopkih in navodilih, pogosto pa nastopajo občasne spremembe, ob katerih so potrebne samostojne odločitve	30
3. Za delo so dana okvirna navodila, postopki, ki se pojavljajo, pa so znani. Izbiranje načina dela je praviloma samostojno, potrebno je tudi samostojno reševanje problemov, uporaba literature ter dopolnjevanje in obnavljanje strokovnega znanja	45
4. Delovne naloge so programirane le okvirno, del postopkov je potrebno izvirno oblikovati. Potrebno je stalno strokovno izpopolnjevanje	60

1.4. Posebno potrebno znanje

Obsega tisto znanje in sposobnosti, ki jih delavec mora imeti za uspešno opravljanje nalog, a si jih ni mogoče pridobiti v okviru zahtevane vrste in stopnje izobrazbe, niti z delovnimi izkušnjami. Za tako znanje se mora delavec dodatno usposobiti, da bi dosegal normalen delovni rezultat.

Opredeljujemo ga v 4 stopnjah:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Posebna znanja niso potrebna	0
2. Zahteva se specializacija z dodatnim izobraževanjem do 3 mesecev ali specifična delovna praksa do 3 mesecev	10
3. Zahteva se specializacija z dodatnim izobraževanjem do 6 mesecev ali posebna delovna praksa do 6 mesecev	20
4. Zahteva se specializacija z dodatnim izobraževanjem nad 6 mesecev ali posebna delovna praksa nad 6 mesecev	40

2.0. Odgovornost pri delu

2.1. Odgovornost za pravilnost in pravočasnost izvršitve naloge

Opređeljujemo 5 stopenj:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Delavec napake lahko sproti odpravlja in ne vplivajo bistveno na kakovost in potek dela drugih	25
2. Napake vplivajo na delo in počutje delavcev in učencev	45
3. Napake se le težko in z dodatnimi stroški odpravljajo, vplivajo pa na pogoje dela in poslovanje organizacije	70
4. Napak ni mogoče odpraviti pred njihovim učinkovanjem v nadaljnjem vzgojno-izobraževalnem procesu, težje napake imajo pogosto trajne posledice na uresničevanje družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov	95
5. Napake vplivajo na uspešnost delovanja celotne organizacije, ogrožajo uresničevanje družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov in povzročajo motnje v uresničevanju pravic občanov do izobraževanja	120

2.2. Odgovornost za delovna sredstva

Obsega neposredno odgovornost za gospodarno ravnanje s sredstvi, ki so delavcu zaupana v upravljanje. Odvisna je zlasti od višine vrednosti sredstev in močnosti vplivanja delavca na gospodarno rabo.

Opređeljujemo jo v 3 stopnjah:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Odgovornost je sorazmerno majhna, do poškodovanja ali nesmotrne rabe lahko pride le zaradi malomarnosti	10
2. Zaupana sredstva so večjih vrednosti, škoda lahko nastane zaradi nepravilnega ravnanja, zaradi nezavzetega ali neustreznega opravljanja dela in zaradi opustitve ukrepov ob pričakovanih pojavih	20
3. Odgovornost za gospodarjenje s sredstvi zelo velikih vrednosti in za pravilno poslovanje, napake imajo obsežne in trajne posledice	50

2.3. Odgovornost za pedagoško vodenje in usklajevanje dela

Obsega zlasti odgovornosti za opravljanje nalog pedagoškega vodstva v skladu z zakonom in v tem posebej za organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela ter uresničevanje družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov, odgovornost za vodstvo enot izobraževalnih organizacij ali področij vzgojno-izobraževalnega dela.

Opređeljujemo jo v 4 stopnjah:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Ni odgovornosti za pedagoško vodstvo	0
2. Organiziranje in usklajevanje vzgojno-izobraževalnega procesa v manjšem obsegu, pomembnejši ukrepi terjajo predhodno usklajevanje oz. odobritev	25
3. Samostojno organiziranje in usklajevanje večjih področij vzgojno-izobraževalnega dela, usklajujejo se le načela za organizacijo in spremljanje vzgojno-izobraževalnega procesa	40
4. Celotna odgovornost za naloge pedagoškega vodstva vzgojno-varstvene organizacije oziroma osnovne šole ali glasbene šole ali organizacije za usposabljanje	60

3.0. Napor pri delu

3.1. Telesni napor

Obsega telesne dejavnosti, ki so potrebne za opravljanje dela, prisilno držo telesa ter intenzivnost, kontinuiranost in čas trajanja obremenitve.

Opređeljujemo 4 stopnje:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Delo se pretežno opravlja v normalnem sedečem položaju. Ritem dela ni predpisan	5
2. Delo se opravlja pretežno stoje z občasnim sklanjanjem, občasno se pojavlja dviganje in prenašanje lažjih bremen	15
3. Delo se opravlja pretežno stoje, občasno s sklanjanjem, prenašanjem bremen, vzpenjanjem in dvigovanjem bremen	30
4. Delo se opravlja ves čas stoje, pogosto s sklanjanjem in vzpenjanjem. Obremenitve so kontinuirane ves čas delavnika	60

3.2. Umski napor

Obsega umske dejavnosti za samostojno obvladovanje novih, še nepoznatih problemov in oblikovanje rešitev. Pri tem upoštevamo zlasti razpoložljive podlage za delo, raznolikost načinov in poti, po katerih se lahko doseže normalen rezultat, pogostost spreminjanja metod dela, pogostost nepredvidenih in nepričakovanih okoliščin, vprašanj, problemov, nujnost obvladovanja čustvenega odzivanja otrok, upoštevanja individualnih posebnosti otrok, potrebna zbranstvo, iniciativnost in ustvarjalnost pri delu ter odgovornost za rezultate dela ter za varnost otrok.

Opređeljujemo 5 stopenj:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Delo je istovrstno ali zelo podobno. Občasne manjše probleme rešuje delavec sam na podlagi izkušenj	10
2. Delo se opravlja samostojno na podlagi splošnih navodil, občasno s pomočjo drugih	40
3. Delo je celostno in raznoliko, terja stalno iniciativnost in posluš za odzivanje otrok, dana so le okvirna navodila za delo	70
4. Delo terja popolno samostojnost in odgovornost za organizacijo delovnega procesa, ni potrebnih navodil, le splošno opredeljeni cilji. Pogosto je potrebno izvirno reševanje problemov	100
5. Delo terja popolno samostojnost pri organiziranju vzgojno-izobraževalnega dela, opravljanju nalog pedagoškega vodstva ter pri vodenju poslovanja organizacije. Potrebno je spremljanje razvoja stroke in družbenih gibanj, prenašanje spoznanj in izkušenj ter oblikovanje izvirnih rešitev	150

3.3. Napor čutil

Ugotavljamo le tisti napor čutil (vida, sluha itd.), ki ga terja delo oz. delovna naloga za normalen delovni dosežek. Stopnjevanje napora čutil praviloma spremljajo naslednje značilnosti: povečana pozornost, zbranstvo pri trajni pozornosti in podobno. Napor čutil označujeta zlasti zahtevana stopnja pozornosti enega ali več čutil hkrati in trajanje napora v neprekinjenem času.

Opređeljujemo 3 stopnje:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Delo ne zahteva napora čutil nad normalno stopnjo v življenju	0
2. Delo zahteva hkratno naprežanje več čutil, vendar manjše intenzivnosti. Zbranstvo ni potrebna nepretrgoma daljši čas, mogoči so vmesni odmori po delavčevi odločitvi	10
3. Delo zahteva nepretrgan in intenziven napor več čutil večji del delovnega časa, premori niso mogoči tedaj, ko bi jih delavec potreboval, ampak so podrejeni organizaciji in vsebini vzgojno-izobraževalnega dela	20

4.0. Delovne razmere

Kot delovne razmere ocenjujemo zlasti vpliv ekoloških obremenitev (vlaga, temperatura, razsvetljava, ropot, vibracija, prah in umazanija, para, smrad in podobno) na delavca in pa nevarnost nesreč pri delu.

4.1. Vpliv ekoloških obremenitev

Opređeljujemo 4 stopnje:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Ni intenzivnejših neugodnih vplivov okolja	0
2. Delavec je občasno izpostavljen vlagi, pari, intenzivnim vonjem in povišanim temperaturam	10
3. Delavec je stalno izpostavljen neugodnim vplivom, zlasti mokroti, prepihu, umazaniji in prahu. Uporabljajo se enostavna zaščitna sredstva	20
4. Delavec je stalno izpostavljen neugodnim vplivom, občasno pa zelo intenzivno zlasti plinom, visokim temperaturam in umazaniji. Predpisana je raba zaščitnih sredstev	40

4.2. Nevarnost nesreč pri delu

Opređeljujemo 3 stopnje:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Le izjemoma se pojavljajo lažje poškodbe pri delu, ki niso pogostejše kot poškodbe v življenju zunaj dela	0
2. Poškodbe so redke in praviloma le lažje	10
3. Poškodbe pri delu so pogostejše, vendar so lažje do srednje težke	20

4.3. Hrup

Opređeljujemo 3 stopnje:

Stopnje:	Vrednost (v točkah)
1. Ni pomembnejšega vpliva hrupa	0
2. Delavec je občasno izpostavljen intenzivnejšim zvokom in treslaju	10
3. Delavec je stalno izpostavljen intenzivnim zvokom, vendar ti ne vplivajo na zdravje	20

Tipična dela in naloge s podatki za ugotavljanje zahtevnosti dela

1. ČIŠČENJE DELOVNIH PROSTOROV

Opis: dnevno čiščenje učilnic, sanitarij, komunikacij in drugih prostorov, prezračevanje prostorov, pregled prostorov ter nespicične opreme in instalacij, javljanje okvar, nega sobnih rastlin, občasna temeljita čiščenja po razporedu in po vzdrževalnih delih, oskrbovanje prostorov s porabnim materialom, uporaba tehničnih sredstev za čiščenje in vzdrževanje prostorov

Sredstva in predmeti za delo:
ročne in strojne priprave za čiščenje, čistilna sredstva

Podlaga za delo:
ustna navodila

Usposobljenost:
izpolnjena osnovnošolska obveznost, sposobnost za opravljanje enostavnih del, manjša ročna spretnost

Odgovornost in napor:
odgovornost za pravilno opravljanje enostavnih del in za delovna sredstva manjše vrednosti, telesni napor ves delovni čas

Vpliv delovnega okolja:
ročno delo z upravljanjem enostavnih tehničnih sredstev, občasno na prepihu v stiku z umazanijo in prahom, pri delu uporablja vodo in različna, tudi ostra čistilna sredstva

2. RAZDELJEVANJE PRIPRAVLJENE HRANE

Opis: prevzemanje pripravljene hrane, razdeljevanje obrokov in izročanje otrokom, čiščenje in urejanje naprav, pribora in inventarja, potrebnega za delo razdeljevalnice, čiščenje prostora in odnašanje ostankov jedil, obračunavanje abonmentnih bonov, po potrebi sodelovanje pri pripravljanju hrane

Sredstva in predmeti dela:
kuhinjska, razdeljevalna in servirna oprema, pomivalna in čistilna sredstva

Podlaga za delo:
ustna navodila

Usposobljenost:
izpolnjena osnovnošolska obveznost, program usposabljanja z delom in izpit iz higienskega minimuma — II.

Odgovornost in napor:
odgovornost za pravilno opravljanje manj zahtevnih del in nalog s poudarkom na higieni in za delovna sredstva srednje vrednosti, manjši napor čutil in manjši umski napor za pretežno rutinsko delo, komuniciranje s sodelavci in z otroki

Vpliv delovnega okolja: ročno delo, prenašanje težkih bremen, delo z vodo, pomivalnimi in čistilnimi sredstvi

3. PREPISOVANJE IN RAZMNOŽEVANJE

Opis: tipkanje dopisov, prepisovanje rokopisov in preglednic, izdelovanje učnih pripomočkov po osnutkih, razmnoževanje matric, risb in rokopisov v ciklostilni, offset in fotokopirni tehniki, sortiranje, spenjanje in obrezovanje

Sredstva in predmeti dela:
pisarniška tehnika in pribor

Podlaga za delo:
ustna navodila in pisna naročila

Usposobljenost:
srednja strokovna izobrazba po programu za III. stopnjo strokovne izobrazbe, velika ročna spretnost

Odgovornost in napor:
odgovornost za pravilno opravljanje dela, ki zahteva pazljivost in estetsko oblikovanje izdelkov, delovna sredstva srednje vrednosti, telesni napor zaradi potrebne hitrosti in natančnosti, stalen ropot, pretežno rutinsko delo zahteva manjši umski napor

Vpliv delovnega okolja:
ni neugodnih vplivov okolja

4. PRIPRAVA HRANE

Opis: organizacija dela v kuhinji ter pripravljanje jedil in napitkov za otroke vseh starosti, občasno tudi za odrasle, pripravljanje jedilnikov in kalkulacij, naročanje in prevzemanje živil ter obračunavanje porabe

Sredstva in predmeti dela:
kuhinjska oprema in pribor ter živila vseh vrst

Podlaga za delo:
pisna in ustna navodila in naročila

Usposobljenost:

srednja izobrazba po programu za IV. stopnjo strokovne izobrazbe — kuhar

Odgovornost in napor:

odgovornost za strokovno pravilno opravljanje dela, za higienski režim celotne priprave in razdeljevanja hrane, stalno delo stoje, sklanjanje in prenašanje bremen

Vpliv delovnega okolja:

pri delu je stalno izpostavljen vlagi in pari, občasno povišanim temperaturam, nevarnost opeklin

5. VZDRŽEVANJE ZGRADB IN NAPRAV

Opis: vzdrževanje in popravila strojev in naprav, električnih, vodovodnih in toplovodnih napeljav, manjša mizarska in steklarska dela, nadzor nad objekti in napeljavami, upravljanje z ogrevalnimi napravami

Sredstva in predmeti dela:

ročno orodje, ogrevalni sistemi in naprave, rezervni deli in goriva

Podlaga za delo:

pisna in ustna navodila, navodila izdelovalcev naprav

Usposobljenost:

srednja izobrazba po programu za IV. stopnjo strokovne izobrazbe: monter in upravljalac energetskega sistema, posebno znanje za upravljanje nizkotlačnih kotlov z izpitom, ročna spretnost

Odgovornost in napor:

odgovornost za strokovno pravilno delo in za stalno obratovalno sposobnost vseh naprav v zgradbi, ki terjajo pazljivost pri delu za delovna sredstva velike vrednosti, občasno velik telesni napor

Vpliv delovnega okolja:

občasna dela na prostem in na višini, stik z umazanijo, nevarnost lažjih poškodb

6. TAJNIŠKO DELO V TEMELJNI ALI DELOVNI ORGANIZACIJI

Opis: ureja dopisovanje organizacije, vodi razne razvide, pripravlja za izdajo razne dokumente in vodi arhiv, sprejema in posreduje ustna, telefonska in pisna sporočila, organizira delovne sestanke in seje organov organizacije, obvešča občane in starše, oskrbuje delavce s pisarniškim materialom in opravlja druga dela s tega področja

Sredstva in predmeti dela:

pisarniška oprema in pribor

Podlaga za delo:

ustna in pisna navodila, predpisi s področja delovnih razmerij, šolstva in predšolske vzgoje, samoupravni akti organizacije

Usposobljenost:

srednja izobrazba po programu za V. stopnjo strokovne izobrazbe — upravni tehnik, 6 mesecev delovnih izkušenj

Odgovornost in napor:

odgovornost za pravilno opravljanje dela v določenih rokih, naloge zahtevajo veliko pazljivost pri delu ter pogosto in raznovrstno komuniciranje

Vpliv delovnega okolja:

ni neugodnih vplivov okolja

7. SODELOVANJE PRI VZGOJNEM DELU IN VARSTVO OTROK

Opis: sodeluje z vzgojiteljem in mu pomaga pri določenih oblikah vzgojno-varstvenega dela z oddelkom oz. skupino predšolskih otrok (zlasti pri tistih, ko je treba zagotoviti povečano skrb za varnost otrok), samostojno sprejema otroke in jih pripravlja za delo v oddelku oz. skupini, za počitek in odhajanje domov

Sredstva in predmeti dela:

standardna oprema, igrala in igrače

Podlaga za delo:

vzgojni načrt in letni delovni načrt, ustna navodila

Usposobljenost:

srednja strokovna izobrazba po programu za pridobitev III. stopnje strokovne izobrazbe

Odgovornost in napor:

odgovornost za pravilno in vestno opravljanje dela, ki terja veliko pazljivost in skrb za varnost otrok ter stalno pozornost

Vpliv delovnega okolja:
neugodnih vplivov okolja ni

8. VZGOJA IN VARSTVO PREDŠOLSKIH OTROK

Opis: v skladu z družbenimi smotri vzgoje in varstva predšolskih otrok po vzgojnem programu samostojno vzgaja in varuje otroke v oddelku ali skupini v dnevnem varstvu, po programih za vse otroke ali po programu priprave na šolo, spremlja razvoj posameznih otrok, sodeluje s starši in jim daje strokovne napotke za vzgojo in nego otroka v družini, v vzgojiteljskem zboru obravnava strokovna vprašanja v zvezi z uresničevanjem vzgojnih programov in družbenih smotrov ter oblikuje predloge in pobude

Sredstva in predmeti dela:
učila in igrala, igrače, instrumenti in drugi pripomočki,

Podlaga za delo:
predpisi s področja varstva in vzgoje predšolskih otrok, vzgojni načrt, letni delovni načrt vzgojno-varstvene organizacije.

Usposobljenost:
srednja izobrazba po programu za pridobitev V. stopnje strokovne izobrazbe — vzgojitelj predšolskih otrok, 1—2 leti delovnih izkušenj, strokovni izpit.

Odgovornost in napor:
odgovornost za strokovno pravilno opravljanje dela, za spremljanje razvoja otrok in za njihovo varnost, celostne in raznolike naloge terjajo velik umski napor ter stalno pozornost in napor čutil

Vpliv delovnega okolja:
neugodnih vplivov okolja ni

9. PEDAGOŠKO VODSTVO IN NALOGE POSLOVODNEGA ORGANA VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE

Opis: v skladu z družbenimi vzgojnimi smotri organizira vzgojno-varstveno delo ter spremlja delo vzgojiteljev, analizira vsebino, oblike in metode njihovega dela ter jim pomaga in svetuje ter nadzira njihovo delo, vodi delo vzgojiteljskega zbora, skrbi za odpravljanje strokovnih pomanjkljivosti, za razvijanje oblik in metod dela ter strokovno spopolnjevanje delavcev ter za povezovanje organizacije in njenega delovanja z okoljem.

Usklajuje delo vodij enot in opravlja druge naloge pedagoškega vodstva in naloge individualnega poslovodnega organa v skladu z zakonom in statutom

Podlaga za delo:
predpisi s področja varstva in vzgoje predšolskih otrok, samoupravni akti, letni delovni načrt, strokovna literatura in podatki

Usposobljenost:
usposobljenost za vzgojitelja ali strokovnega delavca vzgojno-varstvene organizacije, ali učitelja osnovne šole 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok, strokovni izpit

Odgovornost in napor:
celostna odgovornost za delo in poslovanje organizacije in za uresničevanje družbenih vzgojnih smotrov. Delo terja popolno samostojnost in velik umski napor za konkretizacijo strokovnih spoznanj in oblikovanje konkretnih rešitev

Vpliv delovnega okolja:
neugodnih vplivov okolja ni

10. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Z RAZREDNIM POUKOM V OSNOVNI ŠOLI

Opis: v skladu z družbenimi smotri in nalogami ter z letnim načrtom osnovne šole samostojno načrtuje in izvaja vzgojno-izobraževalno delo v oddelkih 1.—4. razreda osnovne šole po predmetniku in učnih načrtih ter v interesnih dejavnostih; opravlja drugo delo v zvezi s programom življenja in dela osnovne šole ter letnim načrtom osnovne šole, spremlja razvoj posameznih učencev in vodi predpisano dokumentacijo o delu v oddelku, o svojem delu in o učencih; sodeluje s starši in s strokovnimi navodili usmerja delo z otrokom v družini; opravlja naloge razrednika, v učiteljskem zboru obravnava strokovna vprašanja v zvezi z vsebino in organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela in oblikuje predloge in pobude

Sredstva in predmeti dela:
učila in učni pripomočki, športni rekviziti

Podlaga za delo:
predpisi s področja osnovnega izobraževanja, program življenja in dela osnovne šole, letni delovni načrt šole, strokovna literatura in mladinska književnost

Usposobljenost:
višja strokovna izobrazba po programu za VI. stopnjo — razredni učitelj, 1—2 leti delovnih izkušenj, strokovni izpit

Odgovornost in napor:
odgovornost za strokovno pravilno opravljanje dela, za spremljanje razvoja otrok in za njihovo varnost pri šolskem delu. Naloge terjajo velik umski napor, stalno pozornost in zbranost ter napor čutil

Vpliv delovnega okolja:
neugodnih vplivov okolja ni

11. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO S PREDMETNIM POUKOM V OSNOVNI ŠOLI

Opis: v skladu z družbenimi smotri in nalogami osnovne šole in letnim načrtom samostojno načrtuje in izvaja vzgojno-izobraževalno delo po predmetniku in učnem načrtu v okviru svoje strokovne usposobljenosti ter v interesnih dejavnostih in fakultativnih predmetih, opravlja naloge razrednika, spremlja razvoj posameznih učencev in vodi predpisano dokumentacijo o svojem delu, o delu v oddelku ter o delu in razvoju učencev; sodeluje s starši in jim strokovno pomaga pri spremljanju otrokovega razvoja in razvijanju sposobnosti in interesov ter oblikovanju poklicne usmeritve; v učiteljskem zboru oddelka in šole obravnava strokovna vprašanja v zvezi z vzgojno-izobraževalnim delom ter oblikuje predloge in pobude

Sredstva in predmeti dela:
učila, učbeniki in drugi učni pripomočki

Podlaga za delo:
predpisi s področja osnovnega izobraževanja, Program življenja in dela osnovne šole, letni delovni načrt, strokovna literatura, mladinska in poljudnoznanstvena književnost

Usposobljenost:
višja strokovna izobrazba po programu za VI. stopnjo — predmetni učitelj, 1—2 leti delovnih izkušenj, strokovni izpit

Odgovornost in napor:
odgovornost za strokovno pravilno opravljanje dela, za spremljanje razvoja otrok in njihovo usmerjanje ter za njihovo varnost pri šolskem delu. Naloge terjajo velik umski napor, stalno pozornost pri delu in visoko koncentracijo ter napor čutil

Vpliv delovnega okolja:
neugodnih vplivov okolja ni

12. PREUČEVALNO IN SVETOVALNO DELO V OSNOVNI ŠOLI

Opis: v skladu z letnim delovnim načrtom in sodobnimi spoznanji stroke načrtuje in uresničuje naloge za pospeševanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela šole, zlasti naloge v zvezi z razvijanjem organizacije dela in pedagoškim vodenjem, s strokovno pomočjo učiteljem mentorjem, z razvijanjem posebne skrbi in oblik dela za nadarjene učence in za učence z učnimi težavami ter za sistematično pomoč staršem. Organizira sodelovanje pri strokovnem spopolnjevanju z drugimi šolami, strokovnimi in raziskovalnimi organizacijami in s pedagoško službo. Analizira vzgojno-izobraževalni proces v šoli in vplive okolja, sodeluje v raziskovalnih in preučevalnih nalogah, spremlja tipično učno vzgojno problematiko šole in okolja, organizira strokovne razprave v učiteljskem zboru in oblikuje predloge in pobude učiteljem in staršem ter organizacijam učencev, pedagoškemu vodji in organom upravljanja

Delovna sredstva:
pedagoška dokumentacija šole, izsledki raziskav in podatki

Podlaga za delo:
predpisi s področja osnovnega in drugega izobraževanja, vzgojno-izobraževalni programi, letni delovni načrt šole, strokovna literatura, mladinska književnost

Usposobljenost:
visoka strokovna izobrazba po programu za VII-1 — stopnjo pedagog, 1—2 leti delovnih izkušenj, strokovni izpit

Odgovornost in napor:
odgovornost za strokovno pravilno delo v skladu s potrebami vzgojno-izobraževalnega dela šole, posameznih učiteljev, otrok in njihovih staršev; to terja velik umski napor, samostojno izbiranje problemov, pogosto pa tudi oblikovanje izvirnih rešitev

Vpliv delovnega okolja:
neugodnih vplivov okolja ni

13. PEDAGOŠKO VODSTVO IN NALOGE INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA OSNOVNE ŠOLE

Opis: organizira vzgojno-izobraževalno delo osnovne šole ter spremlja delo učiteljev, analizira vsebino, oblike in metode njihovega dela ter jim svetuje, pomaga in nadzira njihovo delo. Skrbi za uresničevanje družbenih smotrov in

nalog osnovne šole in za odpravljanje strokovnih pomanjkljivosti, za razvijanje oblik, metod in tehnologije vzgojno-izobraževalnega dela, za stalno spopolnjevanje učiteljev in za povezovanje šole z okoljem. Vodi delo učiteljskega zbora in upravlja druge naloge pedagoškega vodje in individualnega poslovnega organa v skladu z zakonom in statutom

Podlaga za delo:

predpisi s področja osnovnega izobraževanja, samoupravni akti, letni delovni načrt šole in podatki o šolskem okolju

Usposobljenost:

usposobljenost za učitelja šolskega svetovalnega ali strokovnega delavca v osnovni šoli, 5 let delovnih izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu, strokovni izpit

Odgovornost in napor:

celotna odgovornost za delo in poslovanje osnovne šole. Delo terja popolno samostojnost in velik umski napor za konkretizacijo splošno opredeljenih ciljev, za uporabo strokovnih spoznanj in oblikovanje konkretnih rešitev

Vpliv delovnega okolja:

neugodnih vplivov okolja ni

14. VZGOJNO-IZOBRÁŽEVALNO DELO SPECIALNEGA PEDAGOGA V ORGANIZACIJI ZA USPOSABLJANJE

Opis: v skladu z nalogami organizacije za usposabljanje in njenim letnim delovnim načrtom samostojno načrtuje in izvaja osnovno izobraževanje in usposabljanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter opravlja druge dejavnosti za ugotavljanje in odpravljanje motenj ter njihovih posledic; v strokovnih skupinah in aktivih skupaj z drugimi učitelji ter strokovnimi delavci oblikuje individualne programe usposabljanja posameznih otrok in spremlja njihovo izvajanje; staršem daje sistematična navodila za delo z otrokom v domačem okolju ter vodi predpisano dokumentacijo o svojem delu, o delu v oddelku oz. skupini in o posameznih učencih, v strokovnem zboru obravnava posamezna vprašanja v zvezi z vsebino in organizacijo usposabljanja ter sodeluje pri oblikovanju poročil, mnenj in predlogov organom organizacije za usposabljanje

Sredstva in predmeti dela:

učila in drugi učni pripomočki

Podlaga za delo:

predpisi s področja osnovnega izobraževanja in izobraževanja otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, letni delovni načrt organizacije, strokovna literatura, podatki o učencih, o njihovem duševnem in telesnem razvoju, o okolju in vedenju

Usposobljenost:

višja izobrazba po programu za VI. stopnjo — specialni pedagog, 1—2 leti delovnih izkušenj, strokovni izpit

Odgovornost in napor:

odgovornost za strokovno pravilno vzgojno-izobraževalno delo, za skupinsko (timsko) spremljanje razvoja posameznih otrok in za predlaganje ustreznih ukrepov. Naloge terjajo velik umski napor, stalno pozornost pri delu in napor čutil.

Vpliv delovnega okolja:

neugodnih vplivov okolja ni

15. PSIHOLŠKO STROKOVNO IN SVETOVALNO DELO V ORGANIZACIJI ZA USPOSABLJANJE

Opis: z neposredno strokovno obravnavo, s sodelovanjem s starši in s preučevanjem napotitvene dokumentacije pridobiva podatke o vrsti in stopnji motenosti posameznih otrok ter skupaj s specialnimi pedagogi in drugimi strokovnimi delavci oblikuje individualne programe izobraževanja in usposabljanja učencev, spremlja njihovo uresničevanje ter po potrebi predlaga učiteljem in vzgojiteljem ter drugim strokovnim delavcem ukrepe za odpravljanje motenj in ovir v razvoju posameznih učencev. Sodeluje pri obravnavi in reševanju razvojnih problemov posameznih učencev, spremlja potek usposabljanja v oddelkih oz. skupinah ter predlaga in svetuje učiteljem, drugim strokovnim delavcem in staršem. Sodeluje pri oblikovanju programa celotne dejavnosti poklicnega usmerjanja učencev; pri tem zlasti skrbi za odkrivanje in razvijanje specifičnih sposobnosti, nagnjenj in interesov posameznikov, pomembnih za izbor ustreznega poklica. Vodi strokovno dokumentacijo o učencih in o svojem delu. Z vidikov svoje stroke sodeluje v delu strokovnega zbora in strokovnih skupin ter daje ravnatelju, skrbstvenim organom in ustreznim strokovnim službam pobude in predloge v zvezi z organizacijo in izvajanjem vzgojno-izobraževalnega dela ter z razvojem in rehabilitacijo posameznikov.

Sredstva in predmeti dela:

strokovna literatura, psiho-diagnostični pripomočki

Podlaga za delo:

letni delovni načrt organizacije, strokovna literatura

Usposobljenost:

visoka strokovna izobrazba po programu za VII-1 — psiholog 1—2 leti delovnih izkušenj, strokovni izpit

Odgovornost in napor:

odgovornost za strokovno pravilnost svojega dela, za ustrezno uveljavljanje spoznanj svoje stroke v celotnem delu organizacije ter za spremljanje in usmerjanje razvoja otrok. Naloge terjajo velik umski napor, občasno tudi veliko zbranstvo in napor čutil.

Vpliv delovnega okolja:

neugodnih vplivov okolja ni

16. PEDAGOŠKO VODSTVO IN NALOGE POSLOVODNEGA ORGANA V ORGANIZACIJI ZA USPOSABLJANJE

Opis: organizira delo in poslovanje organizacije za usposabljanje ter spremlja in usklajuje delovanje individualnih in skupinskih oblik vzgojno-izobraževalnega, zdravstvenega, socialnega in psihološkega dela ter dela drugih strokovnih služb. Spremlja delo učiteljev in drugih strokovnih delavcev, jim svetuje in nadzira njihovo delo, po potrebi neposredno sodeluje pri preučevanju in obravnavi motenj ter pri oblikovanju in spremljanju uresničevanja individualnih programov usposabljanja za posamezne učence. Skrbi za oblikovanje in uresničevanje programov usmerjanja učencev za tista dela oz. poklice, ki najbolj ustrezajo njihovim sposobnostim in nagnjenjem ter možnostim za zaposlovanje ter za stalno povezovanje dela organizacije s skrbstvenimi organi, centri za socialno delo, zdravstveno službo in skupnostmi za zaposlovanje. Skrbi za vključevanje staršev oz. skrbnikov v usposabljanje otrok, vodi delo strokovnega zbora ter opravlja druge naloge pedagoškega nadzora organizacije in naloge individualnega poslovnega organa v skladu z zakonom in statutom.

Podlaga za delo:

predpisi s področja osnovnega izobraževanja in usposabljanja otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, samoupravni akti in letni delovni načrt organizacije

Usposobljenost:

usposobljenost za učitelja ali strokovnega delavca v organizaciji za usposabljanje, 5 let delovnih izkušenj, strokovni izpit

Odgovornost in napor:

celotna odgovornost za delo in poslovanje organizacije. Delo terja popolno samostojnost in velik umski napor za oblikovanje številnih izvornih rešitev

Vpliv delovnega okolja:

neugodnih vplivov okolja ni

17. VZGOJNO-IZOBRÁŽEVALNO DELO V GLASBENI ŠOLI

Opis: v skladu z družbenimi smotri in nalogami glasbene šole ter njenim letnim delovnim načrtom samostojno načrtuje in izvaja vzgojno-izobraževalno delo po predmetniku in učnem načrtu v okviru svoje strokovne usposobljenosti. Spremlja individualni razvoj svojih učencev, prisostvuje njihovim internim in javnim nastopom ter letnim izpitom v skladu s sposobnostmi in nagnjenji posameznikov in v skladu s sodobnimi glasbeno-pedagoškimi dosežki zanje izbira in ureja učno gradivo, vodi predpisano dokumentacijo o svojem delu, o delu v oddelku ter o delu in razvoju učencev ter oblikuje poklicno oz. ljubiteljsko glasbeno usmeritev učencev. Za ohranjanje svojega znanja in vzorne demonstracije stalno študira svoj instrument. Sodeluje s starši in jim strokovno pomaga pri usmerjanju otrokovega glasbenega razvoja. V učiteljskem zboru oddelka in šole obravnava strokovna vprašanja v zvezi z glasbenim in drugim vzgojno-izobraževalnim delom in oblikuje podlage in pobude organom upravljanja šol

Sredstva in predmeti za delo:

učbeniki, notno gradivo in drugi učni pripomočki, glasbila

Podlaga za delo:

predpisi s področja osnovnega in glasbenega izobraževanja. Učni načrt in glasbena literatura, letni delovni načrt šole

Usposobljenost:

višja strokovna izobrazba po programu VI. stopnje — predmetni učitelj glasbe, 1—2 leti delovnih izkušenj, strokovni izpit

Odgovornost in napor:

odgovornost za strokovno pravilno opravljanje dela, za spremljanje razvoja posameznih učencev in za njihovo ustrezno glasbeno usmerjanje. Potrebna je stalna pozornost in zbranstvo pri delu z učenci in napor sluha

Vpliv delovnega okolja:

stalna izpostavljenost intenzivnim zvokom

18. PEDAGOŠKO VODSTVO IN NALOGE POSLOVODNEGA ORGANA V GLASBENI ŠOLI

Opis: organizira vzgojno-izobraževalno delo glasbene šole ter spremlja in usklajuje delo učiteljev skupinskega in individualnega pouka, ansamblov in orkestrrov. Skrbi za uveljavljanje sodobnih oblik, metod in sredstev pri pouku in pri tem še posebej skrbi za muzikalne elemente, estetska merila in ustrezno umetniško raven. Analizira vsebino, oblike in metode dela učiteljev, jim svetuje in nadzira njihovo delo. Prisostvuje internim in javnim nastopom ter letnim izpitom učencev ter skrbi za vključevanje šole v glasbeno-kulturno življenje okolja. Vodi delo učiteljskega zbora in opravlja druge naloge v zvezi s pedagoškim vodstvom šole ter naloge individualnega poslovnega organa v skladu z zakonom in statutom.

Usposobljenost:

usposobljenost za učitelja v glasbeni šoli, 5 let delovnih izkušenj na področju glasbenega izobraževanja, strokovni izpit

Podlaga za delo:

predpisi s področja osnovnega in glasbenega izobraževanja, učni načrti in samoupravni akti šole

Odgovornost in napor:

celostna odgovornost za delo in poslovanje glasbene šole. Delo terja samostojnost in velik umski napor za konkretizacijo splošnih ciljev in za oblikovanje konkretnih rešitev pri organizaciji vzgojno-izobraževalnega dela in glasbeno-umetniškem usmerjanju šole in učencev

Vpliv delovnega okolja:

neugodnih vplivov okolja ni

OPOMBE

Organizacija združenega dela oz. delovne skupnosti

Šifra podskupine enotne klasifikacije dejavnosti

Matična številka tozda

PRISTOPNA IZJAVA

Svet vzgojno-izobraževalne oz. vzgojno-varstvene organizacije

je na seji dne _____ razpravljaj o pristopu k Samoupravnemu sporazumu o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki ga sklepajo delavci osnovnih šol, glasbenih šol, organizacij za usposabljanje ter vzgojno-varstvenih organizacij in Republiški odbor Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti. Svet je sklenil:

1. da pristopi k samoupravnemu sporazumu
2. da ne pristopi k samoupravnemu sporazumu, ker je organizacija udeleženka sporazuma dejavnosti

(obkroži ustrezen sklep)

Podpis — pečat

Izpolnjeno prijavo vrnite na naslov: Republiški odbor Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Slovenije, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

V naravoslovju več družboslovja

Česa je preveč in česa premalo

Program Naravoslovno-matematična tehnologija ostaja ob prenovi zahteven in širši. Več družboslovnega in jezikoslovnega znanja, obseg nekaterih predmetov bo zmanjšal.

Program Naravoslovno-matematična tehnologija je bil pred petimi leti zasnovan zato, da bi zapolnil vrzel v izobraževanju v naravoslovnih vedah in strokah matematiki. Noben drug srednješolski program ni mogel dati znanja, potrebnega za nadaljnje izobraževanje v strokah, kot so matematika, fizika, biologija in deloma tudi kemija. Prvotne tri smeri so bile leta 1983 ukinjene in nadomeščene z izbirnimi skupinami predmetov. Ti predmeti so bili oblikovani tako, da so zagotavljali predvsem znanje za začetek dela. Med izvajanjem programa so bile dopolnjene nekatere njegove sestavine, sestava predmetnika pa ni bila spreminjena. Slabosti so se kmalu pojavile. Iz poročil empirične evalvacije, ocen, stališč in predlogov učiteljev šol, ki uresničujejo program, zapisnikov sestankov učencev naravoslovnih šol ter pogovorov z učenci in učitelji na šolah so bile ugotovljene te slabosti:

— Program je zahteven in za povprečnega učenca pretežak, je vsebinsko bogat in široko zasnovan. Zaradi velike prehodnosti v visokošolske programe je postal zanimiv za vedno več učencev.

— Daje skromno družboslovno in deloma tudi jezikovno izobrazbo.

— Enotno zasnovana skupna vzgojno-izobrazbena osnova (SVIO) ovira zaželeno hitrost in procesa in je vzrok za neustrežno podvajanje vsebin pri nekaterih temeljnih strokovnih predmetih, pomeni pa tudi delno izgubo časa.

— Vsebine učnih načrtov nekaterih predmetov je treba uskladiti, da bi se izognili podvajanju in prekrivanju vsebin.

— Uspešno izvajanje programa je precej odvisno od organizacijske sheme šole in njene opremljenosti.

Tem, nekakšnim notranjim pedagoškim ugotovitvam se je pridružil še spoznanje, da so dela in naloge, povezani z naravoslovjem in matematiko, tako zahtevni, da je potrebna za poklic višja ali visoka izobrazba (torej nima smisla izobraževati na srednji stopnji — za delo, poklic). Sledilo je mnenje, da višje in visoke šole, ki take strokovnjake zelo potrebujejo, ugotavljajo (v tej in v družboslovni usmeritvi se zbere najboljši del srednješolcev), da v srednji šoli ni potrebno poklicno usposabljanje (ker bodo to opravili tisti, na visoki stopnji!) ter da so vsebine usmerjene preveč naravoslovno-matematično.

Zaradi vseh teh slabosti, ki so obenem tudi značilne slabosti zdajšnjega srednješolskega sistema, je posebna delovna skupina Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje, predlagala spremembe (prenovo), ki jih je Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje tudi že podprl. Najpomembnejše spremembe so:

● Splošno kulturnemu področju je namenjenih več ur pri slovenščini (po 35 ur več v 2. in 3. letniku) in pri drugem tujem jeziku (105 ur), ki je uveden tudi v 1. in 2. letniku.

● Tudi za družboslovje bo nekaj več ur — zgodovina jih je dobila še 35. Predvidena je mož-

nost, da se obseg ur predmeta samoupravljanje s temelji marksizma skrči za 70 ur, del vsebin tega predmeta pa prenese v na novo uvedeni predmet filozofije, temu je namenjenih 70 ur.

● V predmetnik je na novo uvedena tudi psihologija s 70 urami.

● Obseg ur predmeta osnove tehnike in proizvodnje se z 210 ur skrči na 105 ur v prvem letniku; od tega je 35 ur namenjenih informatiki in računalništvu. Vsebine 105 ur drugega letnika se smiselno uvrstijo v učne načrte temeljnih strokovnih in izbirnih predmetov, deloma pa povežejo z vsebinami predmeta osnove tehnike in proizvodnje v prvem letniku. Tako se bodo tudi izognili dosedanjemu podvajanju, prekrivanju in ponavljanju učnih vsebin.

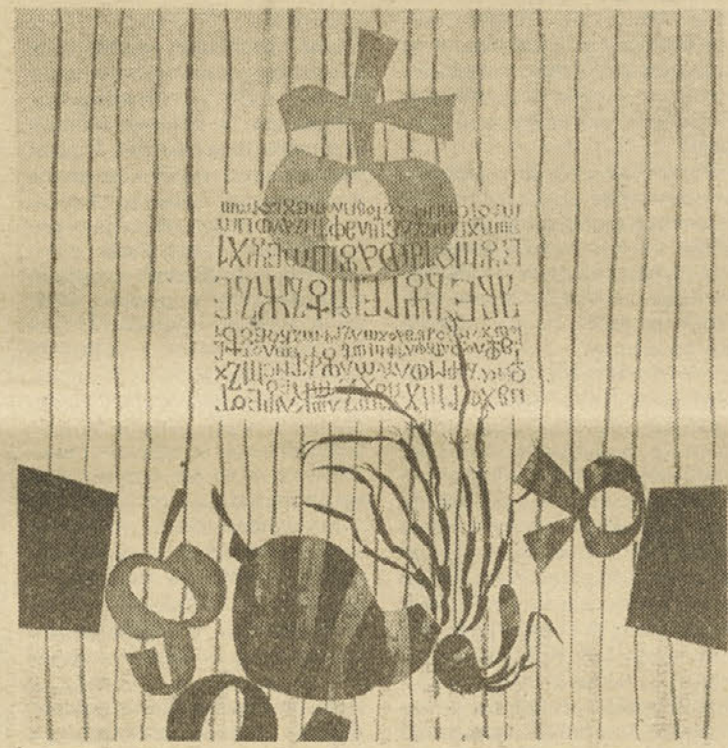
● Del vsebin zdravstvene vzgoje se uvrsti v na novo uvedeni predmet psihologija.

● Zaradi večjega poudarka na družboslovju in jezikoslovju je bilo treba temeljito skriti obseg ur za izbirne predmete in ločiti biološko in kemijsko laboratorijsko delo na samostojna

izbirna predmeta; izbirni predmeti so ostali samo v četrtem letniku; zanje je namenjenih 175 ur. Del dozdašnjih vsebin teh predmetov se uvrsti v temeljne predmete in postane tako obvezen za vse učence; ta del mora biti v učnih načrtih posebej določen — zanj je namenjenih vsaj 35 ur. Izvajati se mora kot poskusni del, pri katerem se učenci delijo na skupine kot pri izbirnih predmetih.

Pri teh in nekaterih drugih drobnih spremembah bo treba do letošnje jeseni opraviti še veliko dela. Najtežje in najobsežnejše bo prenavljanje učnih načrtov. Učenci, učitelji in tisti, ki bodo tako izšolane prevzeli (predvsem univerze), so jasno povedali, česa je kje preveč in česa premalo. Zanimivo je, da si bodo naravoslovci pomagali s strokovnjaki in z učnimi načrti družboslovcev, družboslovci, ki so pridobili več naravoslovja, pa si bodo pomagali z naravoslovci in z njihovimi učnimi načrti. Sodelovanje, ki ga lahko pozdravimo in si ga želimo še na drugih področjih.

JOŽE ZUPANČIČ

Jože Ciuha: Beli totem, 1975

Predstava v francoščini

Srednja družboslovna šola v Celju (nekdanja gimnazija) že dolgo slovi po kakovostnem kulturno-ustvarjalnem delu. Oddelčni kulturi kot temeljni kulturnega dela na šoli ustvarja ozračje, v katerem je prijetno delati. Iz resnično množičnega dela — to se izraža zlasti ob kulturnih dnevih — nastanejo prireditve, ki imajo že skoraj poklicno raven. V ta sklop sodi tudi prireditev francoskega gledališkega krožka.

Francoski gledališki krožek je pod vodstvom mentorja profesorja Slavka Deržka pripravil dvoje del. Najprej so prikazali izredno prikupno dramatisacijo Malega princa (Antoina de Saint-Exupéryja), ki je nastala po zamisli Daše Škapin in Polone Hladnik. Posebno se dramatisacije je, da je v celoti nastala v enem oddelku in da so slovensko predstavo pripravili v tem oddelku že pred enim letom.

Druge posebnost pa je, da je pri dokončnem oblikovanju na odru v SLG Celje pomagal tudi poklicni igralec Borut Alujevič. V SLG Celje so posodili kostume. Kritiki, ki so si predstavo ogledali (učenci so nastopili dvakrat, v skoraj povsem napolnjeni dvorani SLG Celje), so dramatisacijo zelo ugodno ocenili.

Malega princa je smiselno dopolnilo v drugem delu kar štirinajst šansonov; v teh je nastopilo veliko solistov (pevcev, plesalk, instrumentalistov), po kakovosti daleč nad ljubiteljsko ravni.

Učenci in učenke Srednje družboslovne šole v Celju so pokazali izjemno nadarjenost. Tako v igri, plesu, glasbi in petju. Zato ni presenetljivo, da bodo nastopali še v Cankarjevem domu in v Zagrebu na srečanju jugoslovanskih študentov francosčine.

J. Z.

Vodstva šol in vrtcev, izvršni odbori sindikata!

Ali so vsi člani vašega učiteljskega — vzgojiteljskega zbora, naročeni na Prosvetnega delavca? Je glasilo delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti dostopno vsem, da lahko sledijo aktualnemu dogajanju v vzgoji in izobraževanju?

Prosvetni delavec je nepogrešljiv pripomoček za obveščanje in strokovno spopolnjevanje vseh pedagoških delavcev, obenem pa njihovo strokovno in javno glasilo. Zato je širjenje časopisa med prosvetnimi delavci pomembna strokovna in družbeno-politična naloga.

Naročila sprejemamo pisno ali po telefonu (061) 315-585.

delo
šola

KULTURNI DAN

Odkrivanje kulturne dediščine

Ko je delo opravljeno, smo učitelji ponavadi utrujeni, izmzgani in veseli, da je za nami. Misel na kakršno koli pisanje o njem nas kvečjemu vznemirja. To pot pa je bilo zadovoljstvo in zadoščenje vsega učiteljskega zbora ob koncu kulturnega dne tako spontano, da se nam je zazdelo, da ga moramo skleniti tudi z zapisom. Naj se predstavimo: majhna vaška šola z osmimi oddelki na matični šoli in dvema zunanjima oddelkoma na Grahovem.

Celotni kulturni dan smo za mesec februar predvideli v letnem načrtu šole, delovni naslov KNJIGA je bil izbran v počastitev 400-letnice Trubarjeve smrti.

Načrti razrednih skupnosti in interesnih dejavnosti so obsegali določene naloge:

— Učenci nižjih razredov naj bi poglobljeno spoznali, podoživljali, ilustrirali in dramatisirali dela mladinskih avtorjev (Župančič, Jurca, Suhodolčan, ljudsko pesništvo).

— Učenci višjih razredov naj bi pripravili razstavo starih knjig, ohranjenih v našem kraju, ob tem razstavo starih fotografij ter priložnostni program za konec kulturnega dne.

Januarja je šolsko kulturno društvo izdalo poziv krajanom: pobrskali naj bi za starimi knjigami in jih posodili za razstavo. V tem in v naslednjem mesecu so učenci že začeli prinašati v šolo prve primerke starejših knjižnih izdaj.

Brez nekaj sestankov učiteljskega zbora ne gre: kako bomo delo pripravili, ga uskladili po posameznih skupinah, da bodo vsi učenci zaposleni po svojih sposobnostih, da bodo skupine končale delo približno sočasno, kajti ob koncu kulturnega dne naj bi vsaka skupina prikazala dosežke svojega dela. Potrebne so dodatne naloge za skupine, ki bodo prej končale in — kaj bomo izpustili, če bo časa zmanjkovalo. Pa vodilo, mimo katerega ne smemo: ne omejujmo ustvarjalnosti, izvirnosti zamisli mladih ljudi, naj bo ta dan res njihov kulturni dan, tako naj ga doživijo.

28. februar 1986

Učenci se zberejo v svojih razredih. Oblikovanje delovnih skupin.

Po petnajstih minutah je delo že v polnem zagonu: vsaka skupina natančno opredeli svoje naloge in se loti dela: urejajo razstavni prostor, drugi pišejo ustrezne napise, rišejo, sestavljajo program za končni nastop, urejajo in razvrščajo knjige in fotografije za razstavo, pripravljajo knjižne uganke, časnikarji krožijo od skupine do skupine in zapisujejo vtise. In skupina učencev se uči rimske številke, da bodo znali prebrati letnice na starih knjigah.

Dve šolski uri mineta, kot bi mignil. Ko pozvoni za malico, učenci ne planejo iz učilnic kot ponavadi. Saj ne moreš kar nehati sredi dela, mar ne? Med jedjo razmišljamo, kaj moramo še narediti. Mentorji se srečujemo in ugotavljamo, da nam časa ne bo ostajalo. Ga bo zmanjkalo? Knjižna razstava, za katero smo predvideli, da bo morda postavljena že po drugi šolski uri, in si jo bodo učenci tretjo uro že lahko ogledovali in reševali zastavljene naloge, še ni dokončno urejena. Ilustratorji obešajo še mokre slike. Pohitim.

Četrta šolska ura.

Razgreti, vznemirjeni prihajamo v osrednji prostor. Na mizah stare, porumenele knjige — najstarejše so cerkvene krstne, poročne in mrljske knjige iz leta 1784. Najstarejša slovenska knjiga na razstavi je nabož-

na, pisana v bohoričici, leto 1834; dragocenost so Gregorčičeve Poezije z letnico 1888. Pa poučne knjige, povesti, ki so jih brali naši dedje in babice. Posebno poglavje so razstavljeni učbeniki, svojevrstna priča zgodovine Primorcev: slovenski, nemški, italijanski. Pa bahave italijanske in nemške medvojne revije in ob njih partizanski tisk. Na posebnem mestu ponatisi protestantskih del in pod Gregorčičevo sliko — ob 80-letnici njegove smrti — najstarejše izdaje njegovih pesmi.

Razstavo dopolnjujejo ilustracije najbolj priljubljenih knjižnih del, lepe misli o knjigah in ne nazadnje stare fotografije našega kraja in naših prednikov. S knjigo diha tudi učilnica, v kateri so delali mlajši — razstavice knjižnih del, ki so jih spoznavali, ilustracije, napisi.

In v šolski knjižnici razstava posebne vrste. Naslov: PREPOVEDANO ZA OTROKE. Članice knjižničarskega krožka, so pripravile razstavo tistih knjig, ki si jih ni še nihče sposodil.

Kultura na vseh ravneh

Pripravlja se sklepni del: najstarejši začnemo svečano in resno: beseda o Trubarju, o razstavi, o kulturnem dnevu. Malo se zatika, seveda, saj so rekli, da bi bili morali stvari pripraviti že prej, ne vse na ta dan. Navajeni so, da ob javnih nastopih teče vse gladko.

Zdaj se posamezne skupine predstavijo z dramatisacijami: Rdeča kapica, volk, Mojca Pokraculja in nadvse imenitni Tom, Huck, Sid in tetka Polly iz Toma Sawyerja.

Za konec se je treba še pomeriti, koliko ve kdo o knjigi. Tekmujejo učenci prvih štirih razredov, vprašanja so sestavili učenci višjih razredov: iščejo junake iz knjig, popravljajo napačne naslove, ugotavljajo, v katere knjige sodijo posamezni predmeti. Zmaga drugi razred.

In ozračje, ki nas učitelje kar razneži: nobenega nereda, sama zavzetost in zanimanje, kako se bo vse skupaj izteklo. Preverjajo, kaj so naredili, ali jih je delo utrudilo? Bi se zato najraje naslonili kar na razstavljenе knjige? Ne pogledajo no, saj se znajo tudi kulturno vesti. Pa ne, da je to naš resnični kulturni dan?

Zapisan je v spodbudo za takrat, ko nam bo morda spet šlo vse narobe.

Konec. Da in ne.

Ob 18. uri obdrpta razstava za krajane. Tudi takrat bo priložnostni spored. Razstava bo odprta tudi v nedeljo popoldne. Dežurni bodo učenci 8. razreda. Ti bodo obiskovalcem delili bilten s temeljnimi podatki o razstavi in jih morda tudi opozorili, da je pod Trubarjevo sliko skrinjica z napisom PROSTOVOLJNI PRISPEVKI ZA UREDITEV TRUBARJEVE SPOMINSKE ZBIRKE V RAŠICI.

Tu je tudi delo za prihodnji teden: kaj nam je uspelo, kaj ne, kaj bi bilo lahko boljše? Še temeljit ogled razstavljenih knjig, ki nam svojevrstno pripovedujejo o zgodovini našega kraja.

MARTA BERGINČ

Vojko Lovše — sedemdesetletnik

V Zagorju, vasi med Kozjem in Planino pri Sevnici, se je 11. marca 1916 rodil učiteljski družini Vojko Lovše. Od leta 1925, ko je postal njegov oče upravnik Učiteljskega doma v Mariboru, se je Vojko šolal v tem mestu. Hkrati je bil vključen v telovadno društvo Sokol in bil že od leta 1926 pri sokolstvih. Po maturi na realni gimnaziji leta 1938 je služil vojaški rok v šoli za rezervne pehotne oficirje v Sarajevu, kjer je prijateljstvo z Jožetom Kerencem. Leta 1940 se je vpisal na enoletno pedagoško šolo pri učiteljski v Mariboru. Ker pa se je začela druga svetovna vojna, je ni končal.

Takrat se je prostovoljno prijavil v vojsko in je prišel kot komandir dijaške čete do Zagreba. Od tam se je vrnil v Maribor, da bi pomagal staršema, če bi ju izselili. Kmalu se je povezal s Slavkom Šlandrom in Slavko Klavorn, avgusta 1941 pa tudi z Jožetom Kerencem. Tamu je naročil, naj gre organizirat Osvobodilno fronto v Slovenske gorice.

Vojko so uradno poslali iz Maribora na delo v občinskem uradu Jarenina. Tam je kmalu pridobil za Osvobodilno fronto nekaj predanih Slovencev, ki so potem skupaj z njim pripravili v jareninško-jakobskem območju številne postojanke na kmečkih domačijah. Že 6. aprila 1943 je bil na njegovo pobudo ustanovljen krajevni odbor OF v Jarenini, potem pa julija 1943 še v Jakobskem dolu. Poleti 1943 je Vojko organiziral tiskarno v Jarenini; v njej so natisnili veliko ilegalnih besedil in jih poslali na teren. Julija 1944 je postal član Okrožnega odbora OF Slovenske gorice. Skratka, bil je duša narodnoosvobodilnega gibanja v tem območju Slovenskih gor.

Toda 12. avgusta 1944 so ga na sestanku pri Brackovih v Jakobskem dolu z drugimi vred

aretirali in odpeljali v mariborski zapor. Tam je junaško prestopal vsa strahotna mučenja. Bil je obsojen na smrt. 1. aprila 1945, ko so zavzniki bombardirali Maribor, je skupaj z Arturjem Pahorjem pobegnil iz delno porušene kaznilnice.

Po osvoboditvi je delal Vojko Lovše nekaj časa pri okrajnem odboru Maribor — levi breg. Ker pa je manjkalo učiteljev, se je odločil za učiteljevanje. Prevzel je upraviteljstvo osnovne šole v Jakobskem dolu, od tam pa so ga 6. aprila 1949 premestili za upravitelja osnovne šole v Lovrencu na Pohorju. Tej šoli je vse do upokojitve, 1. septembra 1981, posvečal vse svoje moči. Iz nje je napravil zgledno šolo, ki je imela med prvimi celodnevni pouk.

Čeprav je imel izredno veliko dela, je leta 1961 diplomiral kot izredni slušatelj na Pedagoški akademiji v Mariboru. Veliko pozornosti je namenil organiziranju tabornikov in pri tej organizaciji sodeluje še dandanes. Z veliko vnemo že dolga leta pomaga organizirati dom prosvetnih delavcev v Vrsarju. Dejavne je tudi kot član okrožnega odbora aktivistov OF nekdanjega okrožja Maribor in kot predsednik okrajnega odbora aktivistov OF nekdanjega okraja Maribor — levi breg. Je član organizacije rezervnih vojaških starešin.

Leta 1982 je dobil za življenjsko delo in uspehe Žagarjevo nagrado.

Vojko Lovše je vedno bil in je ostal pokončen človek, poln razumevanja za sočloveka. Od mladih dni se ravna po znanem skavtskem načelu: »Vsak dan stori vsaj eno dobro delo!«

Ob njegovi sedemdesetletnici mu želimo še veliko zdravih, uspešnih in zadovoljnih let!

DUŠAN SPINDLER

Redne razpise

prostitih del in nalog vzgojiteljev, učiteljev in drugih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah bomo objavili

28. APRILA IN 12. MAJA 1986

Za prvo objavo bomo sprejemali razpise do 16. aprila, za drugo pa do 29. aprila.

NAKNADNE RAZPISE BOMO OBJAVILI 9. IN 23. JUNIJA.

Posamezne razpise objavljamo sproti vse leto. Pokličite nas in ugodili bomo vašim željam!

Opravičilo

Zaradi prezaposlenosti naše pravne svetovalke Rosvite Toplak rubrika »Naš pravnik« miruje. Bralcem se opravičujemo.

radio šola

21. marca RŠN Pravljica o majhnem zvončku
28. marca RŠN Lovec pripoveduje
18. marca RŠS Reka in ljudje I
25. marca RŠS Reka in ljudje II
20. marca RŠV Znajti se je treba, pa gre
27. marca RŠV Zloženke v slovenskem jeziku
17. marca APM Radijski leksikon — mit
24. marca APM Radijski leksikon — metafizika. Oddaje radijske šole za nižjo, srednjo in višjo stopnjo ter aktualni problemi marksizma so na sporedu ob 8.05 na I. programu in ob 16.02 na III. programu
Vsako sredo bo ob 8.30 na I. programu so oddaje Govorimo makedonsko in srbohrvaško.
22. marca ob 16.02 na III. programu M. Krleža Balade Petrice Kerempuha — Književnost jugoslovanskih narodov
29. marca J. Kersnik in Z. Šubič Kmetski smrti
25. marca ob 14.05 I. program Odrasli tako, kako pa mi
29. marca ob 18.05 I. program Nenavadni pogovori — Reševanje problemov

VZGOJNO-VARSTVENA ORGANIZACIJA OBČINE LITJA

— razpisuje prosta dela in naloge

— **RAVNATELJA VVO LITJA**, za 4 leta, začetek dela 1. 9. 1986

Pogoji: Kandidati morajo izpolnjevati pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih 38. in 39. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ali pogoje za opravljanje del učitelja po določbi 96 člena Zakona o osnovni šoli in imeti:

- 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- organizacijske in strokovne sposobnosti in ustrezne moralno politične lastnosti.

Kandidati za razpisana dela in naloge naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Vzgojno-varstvena organizacija Litija, Bevkova 1, Litija, v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh od poteka razpisa.

Komisija za delovna razmerja in družbeni standard OSNOVNE ŠOLE NARODNEGA HEROJA RAJKA, HRASTNIK

razpisuje prosta dela in naloge

— **PSIHOLOGA** za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoji:
— visoka izobrazba (končna filozofska fakulteta — smer psihologija)
— leto dni delovnih izkušenj
— opravljen strokovni izpit

Na voljo je garsonjera.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Narodnega heroja Rajka, Hrastnik, Log 19 — komisiji za delovna razmerja in družbeni standard. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

Justi Točajevi

V imenu tvoje generacije, kot tvoja dolgoletna sošolka in v imenu rodu prvih poveljnih učiteljev drugega pedagoškega tečaja v Celju, ti pišem v slovo.

Ob srečanjih sva se največkrat ustavili pri spominih. Kot bi bilo včeraj, se spominjam naših skupnih poti: že utrujena si prihajala iz Slatine v Šmartno v Rožni dolini, potem smo se ti pridružili in pešali čili do šole v Vojniku, v dežju in snegu brez prave obleke in hrane. Toda, kjer si bila ti, ni bilo priložnosti za tarnanje. Skupaj sva sedeli v šolskih klopih, vedno neke zadaj, ker nisi nikoli silila v ospredje. Skupaj sva nadaljevali pedagoško izobraževanje, delili sva si vse. Takrat se še nismo ločevali na revne in bogate. Vsi smo bili zelo revni, pa izredno bogati, ker smo imeli mladost in vero v lepšo prihodnost.

Mladi učiteljski pripravniki smo prirejali mitinge po Kozjanskem in drugod. Vozili smo se z odprtimi tovornjaki. Ti si nastopila največkrat kot recitatorka. Kako prizadeto si recitala Župančičevo Veš, poet, svoj dolg? in kako udarno Kajuhovo Samo milijon nas je. Zdi se mi, da še danes slišim pesem Stoji tam v gori partizan in ploskanje, ki si ga počela, ko si zapustila oder.

Nas, učiteljice začetnice, so razmestili po hribih. Tebe v Vrh

nad Laškim (takrat Šentlenart) in zatem v Vinsko goro, v Galicijo, v Ponikvo in v Šmartno v Rožni dolini. Takrat ti kraji niso bili tako dostopni, kot so danes. Na hrbtu in peš je bilo treba znositi marsikaj, tudi učila in potrebnosti za učence, da so imeli vsaj najnujnejše možnosti za delo. Tebi se je to zdelo samo po sebi umevno. Danes se te ti učenci, odrasli možje in žene, kako radi spominjajo zaradi tvoje izredne veselosti, dobre volje in vsestranskih sposobnosti. Zadnji desetletji svojega dela si se razdajala na četrtri, kasneje osnovni šoli Ivana Kovačiča — Efenke v Celju in tudi tu si bila zaradi svoje vedrosti in vestnega dela sestavni del dobro ujemajočega se kolektiva.

Dolga, predolga je vrsta tistih, ki te bomo pogrešali. V vsem Šmartnem* si ustanovila v njem Društvo upokoencev, ki je delalo pod tvojim vodstvom tako vsestransko, da je lani prejel nagrado Socialistične zveze za izredne uspehe. Tako si tudi po upokojitvi kot prava ljudska učiteljica in izredna organizatorica delala do svojih zadnjih mesecev življenja.

Pred nami, svojo generacijo, ostajaš v nepozabnem spominu — z nasmehom in vedrino, ki izžareva v našem spominu nate.

JOŽICA DIMEC

Marijani Novakovi

18. februarja letos smo se na ljubljanskih Zalah še zadnjič poslovili od profesorice Marijane Novakove, slovenske andragoginje.

Poslavljalji smo se z globoko žalostjo v srcu, saj je odšla od nas plemenita osebnost, ki je v življenju s svojo nesebičnostjo in humanostjo mnogim mladim in odraslim razkrivala lepote slovenskega jezika in jim odpirala pot do znanja.

Profesorica Marijana Novakova se je rodila pred 72 leti v Ljubljani. Po končanem učiteljskem študiju je nadaljevala študij na ljubljanski filozofski fakulteti, na oddelku za slavistiko, po diplomu pa se je posvetila profesorskemu poklicu in mu ostala zvesta vse do upokojitve leta 1971. Dolga leta je poučevala slovenski jezik na poljanski in klasični gimnaziji v Ljubljani, leta 1959 pa se je zaposlila na takrat komaj ustanovljeni Dopisni šoli kot strokovna delavka, na Dopisni ekonomski šoli in le-tej ostala zvesta do konca svojega službovanja. Po upokojitvi ji je huda bolezen iz leta v leto bolj onemogočala, da bi še opravljala delo, ki ga je začela zlasti na Dopisni šoli in bi svoje dragoceno znanje s področja dopisnega izobraževanja prenašala naprej.

Poklicno in strokovno delo profesorice Marijane Novakove je zlasti znano prav na področju izobraževanja odraslih. V zgodnjih šestdesetih letih se je na Slovenskem ponovno oživljalo dopisno izobraževanje; med snovalci le-tega je izrazilo vidno pionirsko delo Marijane Novakove. Najdemo jo med oblikovalci in ustvarjalci dopisne šole; le-to je ustanovilo Združenje zveze borcev zato, da bi zapolnilo kadrovske vrzeli, ki jih je zapustila vojna. Srečujemo jo kot oblikovalko modela dopisnega izobraževanja v vlogi organizatorice, učiteljice, avtorice učbenikov.

Marijana Novakova sodi med najvidnejše slovanske andragoge, njeno delo so poznali in upoštevali v Jugoslaviji pa tudi v tujini. Med pomembnejše delo moramo vsekakor prišteti njeno sodelovanje v ugledni nemški reviji za izobraževanje odraslih Epistologidaktiki, kjer se je njen

članek o problemih rehabilitacije in izobraževanja pacientov pojavil že leta 1965. Profesorica Novakova pa je bila tudi članica uredništva tega časopisa. V znani jugoslovanski reviji s področja izobraževanja odraslih, Andragogiki je stalno objavljala pomembne strokovne članke o dopisnih, o problemih učenja in izobraževanja, o pisnem dopisnem gradivu, o pomenu korektur in korektorjev v dopisnem izobraževanju in še in še. Vrednost njenega dela je zlasti v tem, da je ob svojih raziskavah dala tudi rešitve, ki so bile takoj uporabljive, in so jih dopisne šole sproti prenašale v prakso.

Pomembno mesto v njenem strokovnem delu so vsekakor avtorski dosežki pri oblikovanju učbenikov za dopisno metodo izobraževanja. Učbeniki za slovenski jezik v dopisni osnovni šoli so še zdaj zgled, kako je treba pisati učbenike za zahtevno dopisno metodo izobraževanja. Sloves o tem gradivu je segel prek meja Slovenije, in ko so v letu 1969 pri Radniškem univerzitetu Đuro Salaj v Beogradu ustanavljali dopisno osnovno šolo, so prišli po bogate izkušnje k profesorici Marijani Novakovi; zanje je tudi napisala prvi dopisni učbenik za srbohrvaški jezik.

Profesorica Novakova je zavzeto sodelovala na raznih strokovnih posvetovanjih v Jugoslaviji, leta 1968 je z referatom na I. andragoškem kongresu v Beogradu, leta 1969 pa tudi na mednarodni konferenci o samoizobraževanju v Pragi.

V šoli za andragoške delavce v Jugoslaviji je sodelovala na seminarjih, tečajih, konferencah, posvetovanjih, kolokvijih in simpozijih.

Bila je članica delovne skupine za raziskavo standardov in normativov v dopisnem izobraževanju, sodelovala je v izvedenci za dopisno izobraževanje iz vse Evrope.

Njena podoba pa ne bi bila popolna, če ne bi posebej poudarili njene velike humanosti in kultiviranosti, ki se je izražala v stikih z ljudmi, z dopisniki — kakor smo poimenovali udeležence dopisnega izobraževanja.

MARIJETA GORJANC

OSNOVNA ŠOLA BRAČIČEVE BRIGADE KOZJE razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA TELESNE VZGOJE** za določen čas, možnost zaplitve tudi za nedoločen čas

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev, predpisanih z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh tajništvu šole. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 10 dneh po končanem zbiranju prijav.

Svet šole

OSNOVNE ŠOLE VAVTA VAS
razpisuje prosta dela in naloge

— **RAVNATELJA**

Pogoji: kandidat mora poleg pogojev iz 511. člena Zakona o združenem delu izpolnjevati tudi pogoje iz 89. in 137. člena Zakona o osnovni šoli. Imeti mora organizacijske in strokovne sposobnosti uresničevanje smotrov in nalog osnovne šole in biti družbenopolitično dejaven.

Prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov Osnovna šola Vavta vas, 6835 Straža, z oznako na ovojnici »za razpisno komisijo«.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE FRANC MARN VODICE, Ob šoli 2
razpisuje prosta dela in naloge v COŠ

— **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU ali P** slovenskega jezika, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, začetek dela takoj

in objavlja prosta dela in naloge

— **ČISTILKE ali ČISTILCA**

Pogoj: končana osnovna šola in poskusno delo 2 meseca; delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela takoj

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 10 dneh.

Šolski center Sevnica

TOZD OSNOVNA ŠOLA XII. SNOUB KRMELJ
razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA KEMIJE IN GOSPODINJSTVA** s polnim delovnim časom ali
— **UČITELJA KEMIJE IN BIOLOGIJE** s polovičnim delovnim časom

Delo se združuje za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na prodniškem dopustu).

Začetek dela 7. 4. 1986 ali po dogovoru.

Prijave z dokazili o izobrazbi sprejemamo 15 dni po objavi razpisa; kandidati pa bomo obvestili o izbiri v 8 dneh. Na voljo je garsonjera v bloku.

Komisija za medsebojna delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE NEZNANIH TALCEV DRAVOGRAD
razpisuje prosta dela in naloge za šolsko leto 1986/87

— **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** za nedoločen čas (Dravograd)

— **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** za nedoločen čas (polovični učni obveznost — Šentjanž)

— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za določen čas (Ojstrica)

Pogoj: predpisana strokovna izobrazba ustrezne smeri.

Prijave z ustreznimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa Komisiji za medsebojna delovna razmerja Osnovne šole Neznanih talcev Dravograd.

Komisija za medsebojna delovna razmerja delavcev

VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE STUDENCI p. MARIBOR, Groharjeva 22
razpisuje za nedoločen čas dela in naloge

— **7 VARUHINJ** s polnim delovnim časom

— **3 VARUHINJ** s skrajšanim delovnim časom

Pogoji: šola za varuhinje, starost 18 let, poskusno delo 2 mesece. Prijave z dokazili pošljite na gornji naslov v 10 dneh po objavi razpisa. Kandidatke bomo izbrali v 15 dneh.

Razpisna komisija

**VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE
TONČKE MOKORELOVE TRŽIČ**

razpisuje prosta dela in naloge

— **RAVNATELJA**

Pogoji: Kandidati morajo izpolnjevati poleg pogojev, predpisanih z Zakonom o združenem delu in 57. členom Družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Tržič, še naslednje: biti morajo vzgojitelji ali strokovni delavci po določilih 38. in 39. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok in imeti leto dni delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok.

Razpisana dela in naloge so s posebnimi pooblastili. Izbrani kandidati bodo imenovani za 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa, v zaprti kuverti z oznako »za razpisno komisijo«, na naslov Razpisna komisija Vzgojno-varstvene organizacije Tončke Mokorelove Tržič, Koroška 24. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

prosvetni
delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Bo-

gdan Čepič, Tea Dominko, Leopold Kežar, Franci Kržan, Marijana Kunej, Vida Nered, Albin Puclin, Alenka Pučko, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentinčič, Viktor Žorž

Direktor: Jože Valentinčič

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marijana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko

Troha, Jože Valentinčič, Marija Velikonja, Majda Vujovič

Uredništvo: Jože Valentinčič glavni urednik, Marijana Kunej odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.

Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za leto 1986 znaša 1200 din za posameznike in 2200 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša letna naročnina 900 din. Cena posamezne številke je 70 din, pri povečanem obsegu pa 100 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643

Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu).